

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SONDAGEN DEN 2 FEBRUARI 1919.

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

GRUNDLAGD AF FRITHIOF HELLBERG

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUVUDREDAKTÖR:
ERNST HÖGMAN.RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY-LANOE.

Ett tack till solskensmannen från Sundborn.

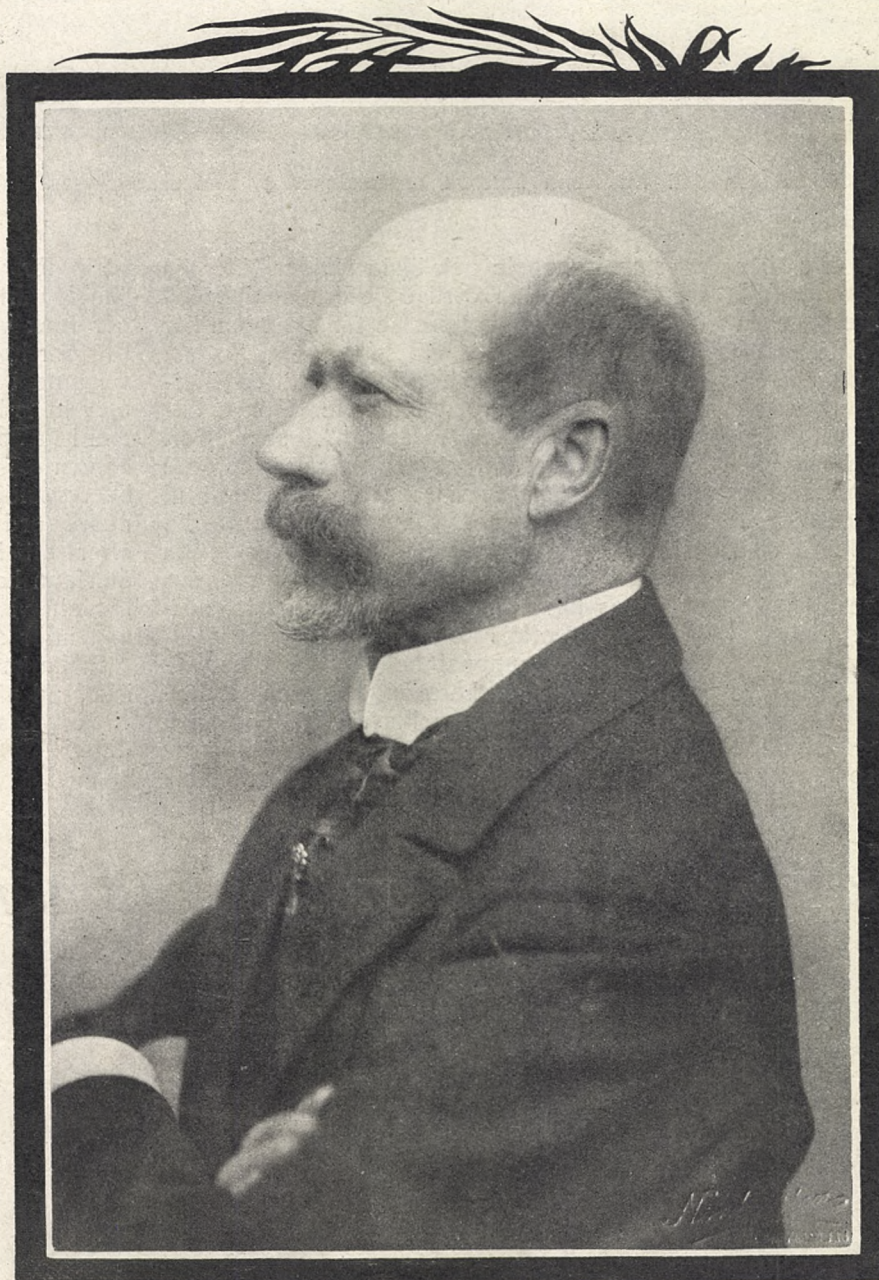
Carl Larsson, född den 28 maj 1853, död den 22 januari 1919.

HELA SVERIGE SORJER Carl Larsson, solskensmannen, som bragte färg och glädje till de svenska hemmen.

Solskenspridaren har han blivit kallad, och vem har som han lyckats befria den svenska vardagen från all grå surmulenhet och få den att skimra och lysa av trevnad mitt i husligheten. Vi svenskar ha ingen H. C. Andersen som danskarna men vi ha lyckligtvis Carl Larsson, vi äga honom för alla tider, fast han nu lämnat jordelivet, befriad genom en lycklig och lätt död, genom en sådan bortgång, som vi just skulle vilja önska våra kära. Och till dessa räkna vi alla Carl Larsson. Långt från honom var den förnäma, konstnärliga avskildheten, han var en öppen famn mot världen, då han gav mänskligheten det bästa han ägde: sitt hem i strålände ljusa bilder och varma enkla ord.

"Summan av kardemumman blir alltid", skrev Carl Larsson en gång till en vän, "att vad som görs, görs med kärlek, övertygelse och kunskap (för att ej tala om talanger)." Detta kärnord ger honom själv och hans gärning så gott som något, han ägde först och främst kärlekens gåva, som mängde sig med skapar-kraften och skänkte honom den eviga ungdomen, men på samma gång var han en arbetsmyra som få. Det var arbetet, tidigt lärt i en hård skola, som av den stockholmska rännstensungen född i Trotzgränd inföll Tyska stallplan, gjorde den världsberömda konstnären.

I all världens gallerier kunna vi nu, tack vare Carl Larsson, återfinna en liten solig vå, som ger oss det bästa av det svenska hemmet. Men detta är icke det enda eller ens det förnämsta med allas vår Carl Larsson.

B. Nordensten foto.

I den hjärtliga hyllning som genom Idun kom Carl Larsson till del på hans sextioårsdag i maj 1913 deltog en massa konstnärer och författare. Och bland dem var det en — Alf Wallander — som för festföremålet berättade följande lilla historia. "Jag kom upp på vårt Nationalmuseum en dag och såg en skara ynglingar, så kallade "Söderamerikanare" med sina grebbor ivrigt beskådan-

de din geniala cykel "Mitt hem". De hade fått något att grunda på, något på vilket de förut aldrig tänkt, nämligen att de själva kunde skaffa sig ett sådant. Du uppfostrar därmed till eftertanke och kärlek till egen torva."

Carl Larsson, hembyggaren, som tillsammans med sin Karin reff sig ett fredat bo där barn växt upp i skydd av Dalarnas ljusa björkar, skulle endast därigenom ha utfört en fosterländsk gärning. Men genom att slå upp dörrarna på vid gavel för oss till detta hem gav han oss ytterligare vad Verner von Heidenstam uttrycker i de till honom rikade orden:

"Klara, varliga färger, linjernas konst, hemmets liv, barnansikten, julbord och blomster — men där bakom vemodets grubblarblick bort mot kvällsglansen över kyrkogården."

Det är icke många, som tänka på att "vemodets grubblarblick", också hörde solskensbarnet Carl Larsson till, att han som Ellen Key säger förenade "det mest älskvärda i det äktsvenska skaplynet: ett allvarligt hjärta och en varm fantasi, en vemodig själ och ett lekande väsen."

Det stora och monumentala, som också rymmes i Carl Larssons konst vid sidan av den intima hemskildringen och som han kanske själv — tidvis åtminstone ansåg vara ett uttryck för sin innersta personlighet, skall dock icke

bära hans namn till en sen eftervärld på samma sätt och i samma grad som hans odödliga hembilder. Selma Lagerlöf skriver om hans hemskildringar följande:

"Det förefaller mig som om Carl Larsson med större glädje än något annat kan skänka honom, måtte tänka på de tusentals små reproduktioner av hans verk, som äro spridda inte bara i Sverige utan också

över våra grannländer.

När helst jag ser dem, lysande mot mig än i ett bodfönster vid en grå stadsgata, än från den allvarsamma väggen i en skolsal, än som enda prydnaden i ett fattigt barns kammare, än mitt bland intetsägande bilder i en barnlidning, än uppe under taket i en bondstuga, verka de på mig som de sköna brokiga ljusfläckarna, som jag och många med mig i vår barndom roade oss att framtrolla med hjälp av ett stycke slipat glas.

Jag tänker mig att vad solskensmannen från Sundborn ytterst har velat, alltsedan han, kanske alltför tidigt, fick lära hur fruktansvärt mörkt livet kan ställa sig, har varit att kasta in granna ljusfläckar, endast litet mindre flyktiga och mer påtagliga än prismats, i den dunklaste tillvaro. Att få tavlor upphängda i rikmanshus och på museiväggar har endast varit den nödvungna omvägen. Det viktigaste har varit att få sända ut dessa friska barnansikten, dessa oskyldiga leenden, dessa färgstrålade hemfester, denna stilla, stolta arbetslycka, dessa frodiga blommor, denna fina vårgrönska åt alla håll till hög och låg, för att till sist ända inne i den mörkaste grändens eländigaste kyffe skall finnas ett vittnesbörd om det som gör livet rent, gott och inlagande."

Idun har särskild orsak, att med stolthet och glädje kunna räkna Carl Larsson som en

Carl Larsson och fru Karin Larsson ordnande en av sina utställningar.

av sina trognaste och äldsta vänner. Mer än en gång har han varit en oförliknelig medarbetare, och hans intresse för tidningen har alltid varit varmt.

På redaktionens vägg hänger nu originalakvarellerna till den bildserie "Den svenska kvinnan genom seklen", som Carl Larsson utförde för ett av våra tidigare julnummer och som i reproduktion gått ut över hela Sverige. Flera av bilderna till "Mitt hem" och "Åt solsidan" ha för första gången reproducerats i Idun. De svenska hemmens tidning och deras förnämsta skildrare stodo ofta i kontakt med varandra.

Det torde knappast behöva påpekas vilken mästare Carl Larsson var med pennen. Vem minns icke den klassiska skildringen ur Iduns Carl-Larssonsnummer 1913 av barn-dopet i Sundborn, då sju larssonska telin-

varit för honom och hemmet, och hennes "änghjärtas ömhet och ståndaktighet" ligger tack vare honom uppenbarade för oss. Hur har hon icke varit med honom från vardagarna i Gréz, då hon, en ung målarinna, blev hans brud, till den sista stunden i hemmet i Falun, då hon som vanligt läst högt för honom på kvällen — vilken bild av trofast överensstämmelse och huslig sällhet ger icke dessa ord från ett tidningsreferat — och efter att ha lämnat honom en kort stund, återfann honom sittande död i sin stol. Men här stå vi på helig mark, här stannar pennen inför sorgens ogripbara höghet.

Solen har gått ner över Sundborn, vi hade icke råd att förlora dess strålar just nu, men vi böja oss inför dödens oundviklighet.

gar döptes på en gång av den hedersmannen prostén Pettersson? Hur frisk och fint står icke den tavlan för oss, fast den icke fästs på duken, utan endast framföres genom trycksvärtans hjälp.

När hans landsmän nu komma med sitt tack, ett fattigt ord för vad de ville uttrycka till den som givit dem med fulla händer av sin rikedom under ett långt liv av konstnärligt skapande, vända de sig till henne, som var den tysta, starka kraften i hans liv, hans maka, Karin Bergöö. Själv har konstnären på sitt oeffterhärliga sätt sagt henne både i bild och ord vad hon

Ur Carl Larssons "Åt solsidan".

Dom spritar ärtor.

Eftersommar.

Iduns byrå och expedition, Mästernamngatan 45, Stockholm.		Iduns prenumerationspris:		Iduns annonspris: Pr millimeter enkel spalt:	
Redaktionen: kl. 10—4.	Expeditionen: kl. 9—5.	Idun A, vanl. uppl. med julnummer:	Idun B, praktuppl. med julnummer:	40 öre eft. text.	Utländska annonser:
Riks 1646, Allm. 9803.	Riks. 1646, Allm. 6147.	Helt år Kr. 14:—	Helt år Kr. 18:—	45 öre å textside.	å textside, 20 % förh.
Red. Högman: kl. 11—1.	Annonsskont.: kl. 9—5.	Halvt år » 7:25	Halvt år » 9:25	20 % förhöjning för	för särsk. begärd plats.
Riks 8660, Allm. 402.	Riks 1646, Allm. 6147.	Kvartal » 3:75	Kvartal » 4:75	särskilt begärd plats.	å textside, 20 % förh.
		4:de kvartalet » 4:50	Månad » 1:75		

Signe Hebbes memoarer.

På grundvalen av konstnärinnans muntliga berättelser nedskrivna av

Hildur Dixelius-Brettner.

Efterskörd.

SOM PROV PÅ SIGNE HEBBES DRAS-
tiskt humoristiska kynne meddelas här ne-
danstående av henne vid mitten av 80-talet
skrivna dikt till vilken hon tecknat en ej
mindre dräplig karrikatur.

RESIGNATION.

Trött av världens flams och flärd,
Jag nu sitter vid min härd,
Låter gråa håren växa,
Liknar mer och mer en häxa.
Dricker kaffe, spår i kort —
Så går dagen väl och fort.
Skall se till att jag får fatt
Någon ilsken hund och katt,
När den ene bits och skäller
Strax den andre rivs och gnäller;
Jag kan också om det gäller
Bjätta mot och klösa den
Som förtret mig ställer.
Biten, biter jag igen,
Ont med ont jag vedergäller.
Därför råder jag envar
(Som vill ha dem kvar)
Akta ögon, öron, näsa,
Att ej hin i våld de resa.
Väl för hund och väl för katt
Kan du kanske dig försvara
Men få kärringklor dig fatt,
Då må Gud dig nådig vara. —

Fru Vendela Hebbe som sagodikterska för-
tjänar ett särskilt rum i hennes dotters me-
moarer, ty i dessa graciösa fantasier kom
hennes fina, ömma natur till sitt rikaste ut-
tryck.

SAGODIKTERSKAN.

Jag sett din bild med sina lockars natt,
Som delte sig kring pannans dag den klara,
Der stjärnor två som väktare sig satt,
Att bildningens och tankens rika skatt
Sann, flärdfri och förädlad uppenbara.

Sydlandska dragen av ditt anlete
Hos dina barn, din lyckas genier båda,
I huslig krets jag ville återse,
Och av din själ en uppenbarelse
I hemmets dal, din hyddas värld, förråda.

Men kvinnans liv det är som blommans rot
Vid tuvan bunden, der hon själfullt blickar
Till ljusets rymd och böjd vid stormens hot
Sitt hjärtblad döljer, — och tar glad emot
De strålar som en Gud ur molnen skickar.

I ringa omkrets, o, hur skön ändå
Vår lilla värld — om ock dess vår förbleknat,
Hur ljuvt att snillet ädlingar förstå!
Och att de strödda bladen samla få
I minnets album, där din bild jag tecknat.

Så skrev skaldinnan Euphrosyne till Ven-
dela Hebbe en gång på fyrtioalet. Många
år hade nu gått sedan dess, lockarna hade

vitnat, det fina ansiktets "rosengård" som
Tegnér så hänförd besjungit, hade vissnat.

"Du gamle Mor, for hver gang jeg dig ser
Blir dit Legeme mindre og Aand blir du mer
En blöd liden Uldsky Du ligner nu bare
Men ud af den titter to Stjerner klare."

Så tilltalade fru Fanny Wedel sin mor på
hennes sjuttiofjärde födelsedag. En något
mera realistisk skildring av Vendela Hebbes
yttre person vid denna tid återfinnes i Ellen
Jolins förut berörda arbete: Johan Jolin och
hans vänner.

"Jag kan ej avhålla mig", säger fröken
Jolin, "från att här giva en liten ögonblicks-
bild av denna genialiska och älskliga gamla
dam, sådan jag hade glädjen att få skåda
hennes, introducerad av min far i det hem hon
med sin dotter fröken Signe Hebbe delade
vid Sturegatan i Stockholm. Det var i en
högt upp belägen våning med — om jag
minnes rätt — vindskupsfönster, som vette
utåt Humlegården, vilken vid tillfället lyste i
hela sin gyllene höstprakt. Hela interiören
gav som första intryck att man var långt
borta från det bullrande stadslivet — på nå-
gon gammal herrgård på landet. Golven
voro enrisbeströdda och försedda med hem-
vävda gångmattor, nystrukna, vita gardiner
fladdrade framför fönstren och ljusbetsade
björkmöbler inbjödo att slå sig ned. I en
länstol vid ett stort skrivbord mitt på golvet
satt en mörkögd gammal dam med snövit
hår, som i fria naturliga lockar föll ned un-
der den vita "Charlotte-Corday"-mössan.
Hela hennes dräkt var av tvättyg — dof-
tade av nystruket och rent och de fina ge-
nomskinliga händerna tävlade i vitthet med
allt det vita tunna tyget omkring henne. Jag
tyckte mig sällan ha sett något så vackert
som denna silverhårade gamla kvinna, som
hade hela ungdomens eld kvar i sina mör-
ka, som stjärnor tindrande ögon — ja inte
endast ungdomens utan också snillet."

"Ellen Jolin kunde hava tillagt att de ge-
nomskinliga händerna aldrig voro sysslo-
lösa", säger Signe Hebbe. "Om mamma
inte skrev så sydde hon — åh, så hon stop-

pade och lappade — vad hon skrev? — ja,
brev och sagor."

Vendela Hebbes sagodiktning hade dock
sitt betydelsefullaste skede vid slutet av
sextio- och början av sjuttioalet. Vid den-
na tid skrev hon sina två större sagosam-
lingar Bland Trollen och I skogen, av vilka
i synnerhet den senare förskaffade henne en
rangplats inom sagodiktningens område och
översattes till flera språk.

"Denne lille bog er noget af det aller-
beste jeg har læst i den genren", skriver
Björnsterne Björnson. "For eksempel for-
tællingen om 'Den lille Egern'. Jeg stortutede
då jeg læste den."

Och Björnson behöll en särskild minnes-
godhet för sagan om den lilla ekorren. Då
han flera år senare på besök i Stockholm
var Vendelas och Signe Hebbes gäst börja-
de han tala om den lilla sagan och då han
fick fatt i ett exemplar av boken, läste han
den högt, men då han kom till berättelsen om
ekorrens förtvivlade försök att släcka den
härjande elden, kastade han boken: "Nej for-
bande mej om jeg kan læse det —" och det
lyste så vackert vått i hans ögonvrår.

Den lilla sagan följer här nedan och ger
en god föreställning om charmen av Ven-
dela Hebbes diktning på detta område.

"Det var en gång en liten ekorre, som
många finnas väl det; — han bodde i en
vacker skog. Hans hus var byggt i en ung
gran och en bekväm trappa var inrättad i
trädet grenar och där kilade ekorren upp
och ned med ljudlösa steg och sin bruna
parasoll och besörjde hushållssysslorna för
sig och sin familj. Den lille ekorren borde
förstå bättre än att välja ett träd med så-
dana bekväma trappor, dem elaka pojkar
så lätt kunde klättra upp på och plundra
hans bo. Hade han vågat fråga örnens om
råd eller om han givit akt på örnens be-
teende, så hade han väl liksom denna kloka
fågel byggt sitt bo i toppen av en gran så
högt uppkvistad, att inga gossben kunde nå
ens nedersta trappsteget. En dag hade han
emellertid sport av staren, som vet allt nytt
och pratar gärna, att det på andra sidan
vattnet fanns en stor poppel med galläpplen
på; som I veten innehålla dessa galläpplen
en mängd små larver, som ekorrar mycket
tycka om; nu menade staren, att ekorren
borde hämta den läckra frukten hem till sina
små; detta fann ekorren ganska riktigt; han
putsade sig därför, kammade sin svans men
brydde sig icke om att stänga dörren till
sitt hus, emedan det var lugnt väder, annars
brukade han sätta en höttapp i dörröpp-
ningen, när vädret ligger på.

Sedan han rustat sig i ordning spaiserade
han utför sina gröna trappor ned till stran-
den; här sökte han sig en barkbit, satte sig
därpå och seglade utåt vattnet; resan gick
mycket fort, ty han hade satt upp storseg-
let, nämligen sin yviga svans, som fångade

"Resignation". Karrikaturteckning av
Signe Hebbe.

Iduns Kokbok är den bästa kokbok för det
svenska hemmet.
8:de upplagan nu utkommen.
ELISABETH ÖSTMAN. Pris kr. 7: — inbunden.

Konstfliten förening för hemslöjd
och Konsthandverk.
Försäljningslokaler: Gamla Högskolan Göteborg.

in vinden och så gled barkskeppet raskt framåt. Under vägen tänkte han: det är allt nödigt att mina ungar få något att gnaga på, annars växa tänderna så förfärligt på dem, att de slutligen icke kunna hålla ihop munnen, stackare små! Emellertid nådde han snart andra stranden. Han fann ganska riktigt poppeln och klättrade behändigt upp däruti, ehuru trapporna voro mindre bekväma än de som förde till hans eget boställe. Han plockade och plockade och lade i hög en så stor mängd äpplen, som han trodde båten kunde rymma; men bäst han sitter där och fnaskar, blir luften med ens så förändrad, det blir så underligt rött omkring honom, han, som själv smackar, knastrar och knaprar hade icke strax märkt huru det sprakade och brakade i trädtopparna på andra sidan vattnet; men nu lyssnade han och koxade åt alla håll — han kunde icke begripa huru det var fatt. Med ens märker han ett rött sken, det fladdrar högt upp, det vrider sin glödande tunga allt bredare och högre över skogstopparna, som försvinna i svarta rökvirvlar. Hans lilla hjärta började klappa — han tappade alla äpplena och klättrade skyndsamt ned ur trädet, fio trappsteg i språnget, ilade mot stranden, kastade sig i båten och styrde mot andra sidan; men som han hade motvind kunde han inte begagna seglet och han förstod sig inte på att kryssa, stackars liden.

Änliggen är han då lyckligt över; nu tar han sin mun full med vatten och springer hem till sina små; — men var är hemmet... var de små? — hela skogen är ett vidsträckt böljande eldhav. Han sprutar vattnet mitt i lågorna och då det inte hjälper, ilar han tillbaka till bäcken för att hämta mera, och så sprutar han igen, men ack, det förslår inte det minsta; det fräste inte en gång när vattendroppen yrde kring hans lilla nos. Det förstod han ej, den lille kärleksfulle, modige ekorren; han bara tänkte på sina små, därför sprang han gång på gång i allt vildare ångest mellan elden och vattnet tills slutligen hans lilla hjärta brast och så fick han dö tillsammans med de små ekorringarna i granboet."

Det var sagan om den lilla ekorren.

Flertalet av Vendela Hebbes sagor äro starkt bundna till den folkliga traditionen, företrädesvis såsom denna fortlever i mellersta och södra Sverige och torde ur den synpunkten kunna göra anspråk på uppmärksamhet av varje folkloristiskt intresserad.

S. H. Grundtvig, den danske språkforskaren och folkloristen, omfattade Vendela Hebbes författarskap på detta område med stort intresse. Så skriver han bl. a. från sitt hem i Kjöge i början av år 1880.

Höistærede fru Vendela Hebbe!

Det är nu snart et halvt år siden fru Eva Wigström gjorde mig opmærksom paa Er lille Bog: "I skogen".

Det er efter min Formening i det hele taget en ypperlig Bog for Ungdommen ligesom den er højst ejendommelig i sit Forhold til den folkelige Tradition, der særlig i stykkene Slätterølet og Fågelspråket er benyttet med avgjort Held.

Jeg har derfor ogsaa gennemlæst dem med stor Fornøjelse, men jeg kan ikke nægte, at der vid Siden af den æsthetiske Nydelse, gik en videnskabelig Fortrydelse over, at det nepop på grund af den ypperlige Støbning er saa godt som umuligt at se, hvad der tilhører Traditionen, og hvad der må tilskrives selve den ærede Forfatterinde.

Jeg tillæd mig i sin tid at spørge den danske forfatter Goldschmidt om hvorledes Forholdet var i saa Henseende i en af hans sidste Fortællinger og derpaa svarede han mig

Fru Fanny Wedel.

blot: "Det er Digterens Hemmelighed". Jeg indser ogsaa meget vel at Spørgsmaalet var indiscret og jeg kan ikke fortænke dem i, om de svarer mig på samme Maade, naar jeg fillader mig at komme med en hel Række Spørgsmål angående deres Bog: I skogen; men jeg finder for mig selv en Undskyldning dels i den almene Berettigelse og Betydning som Studiet af de enkelte Folks Traditioner har, og dels i min egen videnskabelige Iver efter at drage så meget som muligt frem nepop i den overleverede Form, ikke i den naive Tro, at det saa skulde være skjønnet, men i Overbevisningen om, at det saaledes kun kan benyttes til videre videnskabeligt Brug. — —

Med Højtæelse
ærbødigst

S. H. Grundtvig.

Det finnes en liten skildring "Svalan" som kan anföras som exempel på den "ypperlige Støbning" Grundtvig tillägger Vendela Hebbes sagor. Hon säger bl. a. om svalan: — Hon flyger så flinkt och så vackert, har så stora mörka ögon samt är så livlig och god, att det är en riktig hjärtefröjd när hon om våren kommer med sina bosättningsidéer och sitt kvitter. Hennes sång bevisar dock, att hon lika litet som andra varelser som leva i byalag lyckats undkomma förtalet:

Vendela Hebbe — sagodiktarskan.

"Jag tog varken sissare eller sax
Eller silkesnystan; jag lög för min fru
Och svor för min Gud,
Om jag dä' gjorde,
Om jag dä' gjorde,
Vill jag sjunka i sjö!"

sjunger hon anklagande och urskuldande på en gång. Hon har nämligen förr i världen varit kammarpiga hos jungfru Maria och då blivit förvandlad till den fågel av svalsläktet, som här kallas ladusvala för det att hon stulit ett rött silkesnystan och en sax, som hon till straff får bära, det ena under halsen, den andra i stjärten.

Det är i anledning av denna nödlögn och denna mened, som hon ligger på sjöbottnen om vintern, och icke kan stå upp igen, om hon inte fått människoande uti sig, varför hon ock ofta svävar så nära jorden och människorna, säger bonden. Man kan dock icke förstå, varför hon kan hysa en sådan vantro, då de äro så goda vänner och bo under samma tak. I alla fall tror jag icke ett ord om den där stölden, icke heller att hon ligger på sjöbottnen om vintern, fastän fiskare intygat att de stundom draga upp de små självspillingarna i sina nät, utan sannolikt ger svalan akt på passadvindarna om hösten och följer med dem längs de stora flodgatorna mot södern där de övervintra. Det skall ock finnas vita svalor, ehuru de äro mycket sällsynta. Det är skada att Wright, som sett ett par sådana fladdra i luften, som ett par snövita fjärilar, icke målat av dem åt oss, han som trollat fram blommor och fåglar på papperet i så levande sanning och skönhet till färg och gestalt, att man vill lukta på de förra och smeka de senare innan de flyga bort."

Så satt den gamla vid storstadsgatan och levde bland fåglar och blommor, bland vättar, tomtar och troll. Hon satt lam i sin stol i Ijugufem år. Offa föreslog Signe att de skulle åka ut till landet "i skogen". "Kära barn, det behövs inte — jag har alltsammans här", och den tunna, vita handen visade mot pannan. På kakelugnen i hennes rum hade målarinnan Adelaide Leuhusen målat björklöv, nyponblommor och — svalor.

Till "barnbarnen på andra sidan Sundet", till det Vedelska hemmet i Rosenvænget hittade alltid ett exemplar av "Bestemors" sagor, alltid mottaget med största glädje av både gamla och unga.

"Du har 'I skogen'," skriver mågen geheimelegationsrådet Vedel "vændt dig til Naturen og ladet hele denne stille Verden aabenbare sig for os med al dens foryngrende Kraft. I disse dina smaa Fortællinger ligger der en saadan fin Idealisme, at den der læser Bogen hæves op i en bedre og renere Verden. — Jeg vil sie, att det er den smukkeste Maade for en Digersjæl at ende med en saadan litterær Produktion."

Sin sagosamling I skogen tillägnar Vendela Hebbe de Vedelska barnen med följande vackra ord.

I små, som sjungande och glade
Allt med varandra tumlen om,
O, att jag storkens vingar hade
Till Er i jul helt visst jag kom.
Men nordan tutar re'n i luren,
Re'n vintern sträcker ut sin hand
Och timrar breda fångselmuren
Emellan mig och söderns land.
Det dröjer kanske icke länge
Förr'n han går över Oresund
Och i Er vackra Rosenvænge
Gör slut på sommaren i grund.
Föröder blommorna på marken
Och jagar staren från Er knut.
I då, som Noak uti arken

Fån knappast näsan sätta ut.
Ett råd till Er, I kära unga:
När dagarna bli mörka, tunga,
Så flyn till sagans gyllne ö.
Där fåglar hela året sjunga
Och trän och blommor aldrig dö;
Ja, flykten dit från verkligheten
Där stormen nu bland drivor far!
Ack diktens drömvärld, som I veten,
Sin egen sol och måne har!
Som i ett prisma där tycks allt,
Fördubblat städse tusenfalt
I skiftande och ny gestalt,
Till färg, till form, till inre halt.
En stund för Eder glada trupp
Jag slår på gavel porten upp
Till fantasiens undervärld
Och önskar lycka på Er färd.
Med språket en gång väl förtrogen,
Man dröjer gärna som jag tror
Bland folket "som i högar bor" —
Så läsen då min bok "I skogen"
Och len och minnens

Bestemor."

Vendela Hebbes muntliga framställning av de folksagor, av vilka hon ägde ett så rikt, från folkets egna läppar — synnerligast i Småland — samlat förråd, kännetecknades av en obeskrivlig charm. "Jag kan ej minnes att jag någonsin sett mamma skratta", säger Signe Hebbe, "men jag har heller aldrig sett ett så välfaligt leende som hennes och då hon log findrade hennes ögon som stjärnor." Vid en god tomtesaga hade hennes ögon alltid detta lindrande uttryck. Ur Vendela Hebbes rika förråd av särskilt tomtesägner kan nedanstående anföras som ett prov.

"Det var en gång en piga, som ljänte i en bondgård och som alltid brukade kasta ut diskvatten vid stuguknuten — en otäck vana förresten. Det förtröt också den lilla tomten, som bodde vid stuguknuten. En afton, då pigan kom ut med vattenämbaret, jämrade sig tomten: "Slå't i diket, slå't i diket". Pigan skrattade som vanligt och slog med tomma ämbaret efter tomten. Nästa kväll var det lika när: tomten bad och pigan skrattade. Tredje aftonen bad han henne för liv och död, att hon skulle följa med honom för hans lilla barn var sjukt. Det skulle hon då göra, för hon var inte elak, fast hon var lat och skrattig av sig. Nu följdes de åt till tomtens bo. När pigan kom

Carl Larsson.

In memoriam.

Där breddes namnlös sorg kring Sundbornsgården
och tung föll smärtan över Sveriges land.

I döden domnat in en mästarhand,
som om allt ljusst i livet mildt tog vården.

En solig arbetsdag, hur snabbt förgår den?

Där släcktes ut ett ädelt hjärtas brand
som klart sitt skimmer spred kring stoff och grand

i värld, som dock kan le blott man förstår den.

Dock i hans verk ett evigt solskens gömme,
en glädjens källa, som så snart ej fömme
till botten av hans minnesgoda folk.

Sov gott på ädelt värv! Åt dig blev givet

att fånga solskensbilderna av livet,
du våra bästa stunders varme tolk.

FRITZ SANDQVIST.

in tyckte hon sig aldrig hava sett en sådan prakt och grannlåt. I sängen låg tomtens hustru, på ugnen satt tomteskatten med ett rött pärlband om halsen och i vaggan låg det lilla nyfödda tomtebarnet. Det dröp vatten från taket ned i tomtebarnets lilla bädd, det dröp av spetsarna kring tomtebarnets huvudkudde och ur tomtebarnets ögon dröp det också, ty det grät så bittert, så bittert över allt det myckna slasket. "Vad är det för ett regnande?" frågade pigan. "Det är ditt diskvatten, du, som rinner genom taket", svarade tomten. Nu ångrade pigan sig och tyckte synd om barnet, varför hon lovade att aldrig mera slå diskvattnet vid knuten, och därmed var tomten nöjd och så vandrade de därifrån. På hemvägen sade tomten, att om hon hölle ord, så ville han kom-

ma på hennes bröllop och då göra henne ett bröllopsgåva, och när de skildes kastade han några kiselstenar i hennes förkläde, men dem kastade hon bort på vägen. Hemkommen lade hon sig att sova, men när hon om morgonen vaknade och skulle knyta på sig förklädet, kände hon någonting tungt i fickan; det var en liten sten, som fallit dit och när hon tog upp den befanns den vara av guld. Nu sprang hon ut på ängen igen och skulle taga vara på de andra kiselstenarna, men hon fann varken stenarna eller vägen varpå hon om natten hade vandrat. Emellertid höll hon dock ord och tänkte alljämt på det lilla gråtande tomtebarnet. Kort därpå höll hon bröllop. Gästerna voro glada och åto och drucko, men ingen såg vad bruden såg, nämligen att det stod ett litet bröllopsbord i klockvrån, alldeles likt det stora; bredvid detta satt en liten tomtebrud med krona på huvudet och åt och drack som de gjorde det vid det stora bordet. Tomten själv, brudens far, gick ut och in, hämtade fulla och bar ut tomma fat. Bäst som det var skulle han gå in med ett rykande färlfat, men just som han skulle gå över tröskeln snubblade han och föll framstupa med näsan i färtan; då kunde den stora bruden icke hålla sig för skratt. Tomten låtsade icke märka ohövligheten, men då hon såg till tyckte hon att alla ljuslagorna blevo högre och högre, klockvrån blev allt ljusare av det myckna silvret och gullet och lillbrudens ögon glödde också som eld. När nu storbruden skulle luta sig fram för att se härligheten på närmare håll, fattade elden från ljusen, som stodo framför henne på bordet, uti brudkronan. Den sprakade och brann och elden fladdrade högt upp och då slog brudgummen vattenkannan över bruden för att släcka elden. Som det nu brann och rann och vattnet droppade från huvud till fot skrattade det i klockvrån: så känns det du, skrattade den lilla tomten och hela tomtelaget stämde in av hjärtats grund, och hade icke storbruden kommit ihåg att sätta den rågade brudtallriken i knuten bröllopskvällen så hade det aldrig gått väl; men nu förlät tomten henne och bibehöll grannsämja samt var de nygifva till stort gagn. Men den utlovade bröllopspresenten torkade in för det att storbruden på deras gemensamma hedersdag skrattat åt tomten, när han föll omkull och brände sin lilla nos!

(Forts.).

Från Carl Larssons jordfästning.

1. Jordfästningen i Sundborn söndagen den 26 jan. 2. Carl Laurin × talar vid graven. Foto. B. Nordensten, Falun.

Frö Fru Birgit vaknar. • Av Anna Law.

TVÅ UNGA FRUAR GINGO I FOLK-strömmen ut ur Stockholms nyaste biograf. "Har du växel, Vera?" frågade den ena. "Jag ville ge en slant åt pojkstackar'n."

Fru Birgit, som talat, fick låna slanten och stack den i pojkens frusna hand. Pojken stod i snösörjan och bjöd ut små knippor av lingonris. Han var smal och blek. Ansiktet såg pinat och trött ut som på en gammal människa. Kläderna voro tunna och slitna. De trasiga skorna släppte den smältande snön obehindrat in på strumporna. — Voro dessa hela?

"Knippan kostar bara tjugu öre", sade han. "Behåll du slanten — lingonriset vill jag inte ha", hade hon ämnat tillägga, men gossens blick gjorde att hon tog emot knippan. Då kom hon att känna huru ytterligt kall barnets hand var.

"Tack, snälla tant", mumlade han. "Om jag kunde begripa varför underklassens barn kalla varenda person tant eller farbror", tänkte fru Birgit. "Gud skall veta att de inte ha' mycken orsak till det."

"Hur länge står du här utanför?" frågade hon. "Hela kvällen?"

"Nu går jag till spårvägsforsningen och försöker sälja där, tills nästa smita kommer ut ur bion."

"Vet du, Vera, nog är det hårt att ett barn måste vara ute så dags på det här sättet."

"Visst är det hårt; men, kära Birgit, vad kan man göra åt det?"

Vera tänkte med tacksamhet på sina två pysar, vilka säkert lågo i sina varma bäddar nu. Birgit hade också haft ett barn, men det låg i graven. Kanske var hon den ömmare just därför. Dröjande tog hon några steg nedåt gatan, men så tvärstannade hon.

"Jag kan inte gå och sätta mig i mitt varma bo och veta att den där skälvande gossen går härute ännu ett par timmar. För denna enda kväll skall jag mätta och värma honom. — Kommer du med?"

"Tänk, om han har ohyra på sig, Birgit! Det har såna där så ofta."

Hon följde dock ett par steg bakom. Hennes man var borta, och barnjungfrun lyssnade till pojkarna. Någon brådska hem hade hon inte. Och hon var nyfiken.

"Jag skulle gärna köpa allt riset du har, om du ville bära hem det åt mig. — Jag behöver det till dekoration", sade fru Birgit.

Det lilla blåfrusna ansiktet strålade upp, fastän munnen log lika litet nu som förut. "Vad heter du, lille vän?"

"Harald Bark."
"Bor du långt borta?"
"Vid Roslagstorg."

Han svarade beredvilligt men endast halvhögt.

"Då bo vi åt samma håll, ty jag bor på Eriksbergsgatan."

"Hur gammal är du?" frågade Vera, som hittills hållit sig tyst.

"Nio år."
"Då går du väl i skolan om dagarna?"
"Inte alla dagar, för syster Marga kan just inte sköta om småsyskonen. Och mamma har plats."

"Hur gammal är Marga då?" frågade Birgit.

"Sex."
"Och småsyskonen?"
"Dom ä' — — dä' vet jag inte säkert."
"Kan den minsta gå?"

Harald började nu svara mera frimodigt. De här var två snälla tanter, och han frös mindre än nyss.

"Hon har gått länge. I dag va' vi alla fyra ut till Lilljansskogen och tog det här riset.

Men då fick jag bära lillan för det mesta. Och Paul skrek, för han frös om fötterna."

"Än pappa då, vad gör han?"
"Vår pappa han ä' död."

De båda fruarna växlade en blick.

Fru Birgit värmdes själv upp lammstuvning och uppmuntrade Harald att äta så mycket han orkade. — Visserligen hade hon tänkt den där stuvningen skulle räcka till tre personers middag i morgon; "men", tänkte hon med en tyst suck, "i kväll ska' dock den lille fattige parveln lägga sig mätt — och på en mätt kropp sitter ett förnöjt huvud."

Vera, som att börja med slagit sig ned och bläddrat i en tidskrift i hallen, kom nu ut i köket för att se hur Birgit matade sin skyddsling. Hon höll sig fortfarande på säkert avstånd, ty hon hade en fullkomlig fasa för allt slags ohyra.

"Jag tänker följa Harald hem", sade Birgit. "Jag vill få en aning om hur en änka drar sig fram i Stockholm med fyra barn. Jag ser på Harald att han har en hygglig mor. — Vad har din mamma för slags plats?"

"Hon står i färghandel."
"Då kan du vara lugn", sade Birgit halv-

EN FESTSKRIFT OM ANDERS DE WAHL, UT-given av dr Henry Buergel Goodwin, utkommer i dagarna för att celebrera skådespelarens femtioårsdag den 9 februari. Den blir ett litterärt och konstnärligt verk av ganska sällsynt värde. Prins Wilhelm inleder med en dikt: Vännernas hyllning. Georg Brandes möter med ett Öppet brev från Köpenhamn, den norske skådespelaren Ingolf Schanche har en uppsats benämnd Paa de tre nordiske rikers scener. Sedan följer en hel rad illustra svenska författarnamn. Anna Branting bidrager med ett kåseri, Början, August Brunius skriver om Vitalitet, Carl G. Laurin om Anders de Wahl i sällskapslivet, Tor Hedberg om Anders de Wahl utan publik, Mary och Erik von Rosen om Vår gäst, vår vän, Gustaf Linden om Anders de Wahl i scenarbete, Ludvig Lindgren om Tänkaren i konstnären och Daniel Fallström ägnar sin vän skådespelaren en hyllningsdikt. Som avslutning har fru Ida B. Goodwin skrivit om Vår vän, vår värd.

Till dessa lika orienterande som spirituella textbidrag har doktor Goodwin fogat ett 30-tal minst sagt charmant originalfotografier av Anders de Wahl i några av hans främsta roller från senare år såsom i Mäster Olof, Envar, Hamlet, Stora scenen, Det var en gång..., Gröna fracken m. fl. jämte tre privatporträtt.

Boken framträder i en luxuös bibliofilupplaga om 250 nummerade och signerade exemplar, i perm av halvpergament, till ett subscriptionspris av 120 kronor. Subskription sker lämpligast hos ut-givaren dr Goodwin, Bragevägen 9 och 11, Stockholm, och arbetet utlämnas till abonnenterna före födelsedagen den 9 februari.

Här har bokvännen tillfälle att öka sitt bibliotek med en raritet och på samma gång bidraga till ett gott syftes främjande. En del av netto-intäkten skall nämligen tillfalla Anders de Wahts jubileumsfond, ur vilken dramatiska artister skola erhålla resestipendier, understöd m. m.

högt och leende till väninnan, vilkens tankar hon läste. "Då har hon åtminstone möjlighet att hålla sig med såpa och insektspulver."

"Är det inte tillräckligt om du går dit i morgon vid dagsljus?"

"Nej, nej; jag följer gossen nu."

Den här gången var det Vera, som läste den andras tankar. — Birgit litade således inte heller absolut på pojkens ord. Faderns död och moderns plats och de tre småsyskonen var alltsammans kanske dikt. Att ungen var fattig syntes tyvärr nog så väl; men sannolikt tillhörde han ett figgarnäste. Man vet ju att från sådana hålor skickas de minsta och blekaste ut på fångst, medan de vuxna sitta hemma och spela kort och dricka, om de komma åt.

"Jag sätter mig därute och läser och förklarar för din man, då han kommer hem, vart du tagit vägen. — Men om nu pojken inte bor där han sagt, så ge dig inte ut på några äventyrligheter. Lova mig det."

Den fattige gossen rätade på sig.

"Jag ljuger inte. Men ingen behöver följa mig, för jag ä' van att gå hem ensam mycket senare än så här."

"Jag önskar träffa din mamma", sade Birgit lugnande och klappade lätt hans arm. "Vänta medan jag tar på mig ytterkläder."

Birgit kände sig riktigt hätsk mot den andras likgillighet.

"Du har visst ingen fantasi, Vera", utbrast hon. "Kan du inte inbilla dig ungefär vad det vill säga för en mor att nödgas sända ut sin gosse på det där sättet!"

"Men, söta Birgit, man kan ju ändå inte mata de fattiga med fantasi. Ger man dem något, är det strax lika gallet igen. Hade man ett ha'v att ösa ur, kunde det så vara."

"Adjö så länge", sade Birgit lågmält. Hon undvek att se på väninnan, ty i ögonen kände hon tårarna svida, och hon nästan skändes för sin blödighet. Ofta hade hon tänkt och sagt precis som Vera nu: "Det tjänar ingenting till. Fattigdomen är för stor."

Ack ja, Haralds mor bodde mycket riktigt vid Roslagstorg. I ett av de ålderstigna, till det yttre nog så pittoreska husen bodde hon med sina fyra små. Mörk och kall, belägen ovanpå ett smutsigt kafé, bestod lägenheten av två rum och kök. Men endast köket hade hon råd att använda för sin familj. De två rummen uthyrdes möblerade och med städning. På så vis fick hon in hela hyran.

Då fru Birgit tvekande följde Harald in, stod fru Bark och hängde nytvättade kläder på linor, som sträckts under taket i det låga, av en karbidlampa upplysta rummet. Man fick böja sig djupt för att ej röra vid de rena, våta kläderna. I den fuktiga luften sovo Haralds tre små syskon, flickorna i en gammaldags utdragssoffa och gossen i ett "dragspel", en av dessa billiga fältsångar, som kunna skjutas ihop och ställas undan i en vrå. I "dragspelet" var tydligen bäddat för en till och på så sätt att de två liggande hade huvudgärderna vid varsin sängände, så att fötterna fingo sticka förbi varandra. Det kallade fru Bark att sova "skaföfters". Själv hade hon rum hos småflickorna i soffan.

Fru Birgit hade fruktat att bli snävt eller ohövligen mottagen. Men det föreföll tvärtom som om lille Haralds mor verkligen vore tacksam för det visade intresset.

"Det är sannerligen annars ingen, som gör sig besvär ta' reda på hur en så'n där stackare har det hemma", sade hon med en suck.

Hon tog gossen bakom en skärm och hjälpte honom av med de våta kläderna

samt hängde dessa på ett snöre över spisen, innan hon satte sig att tala med Birgit. Bakom skärmen hördes Harald trött plaska med vatten en stund; så kröp han fram och kilade i säng med ett skyggt "godnatt". Modern stöppade om honom den tunna filten så gott sig göra lät utan att därvid draga den av den mindre gossen. Harald tycktes somna ögonblickligen.

Nu först kom ro över modern, och hon såg Birgit öppet och vemodigt i ögonen.

"Fru kan tro jag känner mig tacksam, då vi kommit så här pass långt för varje kväll."

"Stackars ni", sade Birgit, "Står ni alldeles ensam i världen med dessa fyra?"

Hon kunde ej annat än beundra den allvarliga kvinnan framför sig. Ansiktet var blekt och ganska hårt, men dess uttryck mildrades av en ram sällsynt rikt, mörkt hår.

Så vacker hon måtte varit denna kvinna, och så vacker hon skulle kunna vara än, under gynnsammare omständigheter!

"Alldeles ensam. — Själv står jag skriven i kyrkboken som 'född av okända föräldrar', och min fostermor är död för många år sedan. Det lilla arv hon lämnade mig använde jag till att gå igenom ett småskollärarinneseminarium. Jag hade fått en trevlig plats på landet, och så blev jag bekant med min man, en glad, ljuslockig bokhållare. Vi flyttade till Stockholm för att han skulle finna befordringsmöjligheter. Vi hade det också riktigt bra tills för fem år sedan, då han fick lungsof. Sedan måste vi så småningom realisera det värdefullaste av vårt bo, medan han försökte återvinna hälsan. Men han blev ständigt sämre, och när han dog var det egentligen en lättnad, trots det att vi höllo så mycket av varandra. — Men frun förstår, då man inte kan köpa närande mat, inte kan hålla rummet varmt och fruktat att få barnen nedsmittade; ack, det var hemskare än döden!

Nu vet jag åtminstone att han slipper lida, och jag har större utsikter att hålla barnen friska. Ty det förstår väl frun, att det är för barnens skull jag hänger ihop. Utan den sporren skulle jag inte orka."

Medan hon talade tog hon ett plagg och sydde på. Birgit fann, att Harald skulle få en ny kostym. Den skulle gälla som julklapp, ehuru man nu var i mitten av januari. Fru Bark hade inte före jul fått pengarna att räcka till den använda rock av vilken kostymen syddes. Symaskinen hade tyvärr måst gå till pantbanken redan då hyran skulle betalas för oktoberkvartalet; och så gällde det att sy varje stygn för hand.

Ett hundraåtjugufem kronor i månaden fick fru Bark i lön i färgaffären, där hon stod från nio till ett och från två till sex om dagarna. Det gäller att gå upp tidigt om morgnarna för att köpa mat och ordna för barnen. Mellan ett och två sprang hon hem och städade de uthyrda rummen och såg till barnen. Ack, hur ofta hade hon inte behövt slanna hemma hos dem då! Kunde frun tänka sig hur det kändes att mången gång nödgas springa till arbetet, medan de minstas förtvylade gråt ljud i öronen; ja, då kanske t. o. m. Harald stod snyftande vid fönstret. Kanske hann hon själv inte äta — eller ock räckte inte maten till.

På kvällen åter litet matlagning, strumpstoppning eller annan reparation, tvätt, strykning, städning. På söndagarna grundlig städning i de uthyrda rummen. Någon timme till promenad med barnen (det var Gud ske lov nära både till Humlegården och skogen); men aldrig något nöje, ej ens en biograf. Hur skulle man ha råd till det, då man bar på en ständig ångest hur pengarna skulle räcka månaden ut?

Anna Warburg.

“För dessa minsta — —“

Från Svenska Fröbelförbundets årsmöte
av DAGMAR WALDNER.

DET ÄR INTE GOTT ATT ÅTERGIVA DEN stämning av hänförelse, glad vilja samt ansvarsmedveten strävan, som vilade över det nyligen avslutade Fröbelmötet med dess rikt givande föredrag, diskussioner och demonstrationer. Bara den lilla förtjusande utställningen, anordnad av de svenska Fröbelseminarierna i Norrköping, Uppsala och Örebro, gav en hel värld av tankar och uppslag av värderikaste slag för varje mor och kvinna. Blott synd att den icke kunde få fortsätta såsom ambulering i hela den svenska landsorten med t. ex. demonstration av fröken Maria Moberg, denna hänfödda barnapostel, lämpad som få att föra sin sak, Fröbelbarnträdgården, mot en segerrik triumf. Det är Ellen och Maria Moberg samt fröknarna Eklund och Åkermark, som äro pionjärerna i Sverige och i deras spår ha följt fru Pettersson i Uppsala, fröken Fjällmark i Örebro för att nu hålla oss till dem som höllo inledningsföredragen vid mötet.

En mycket intressant diskussion fördes vid detta möte om Montessoris och Frøbels system. Montessoris system vilar till sina huvuddrag på Frøbels principer, vadan skillnaden i metoden vid ingående granskning ej så mycket framträder. Men om också Montessoris system i första hand lämpar sig för barn levande under mera sydliga väderstreck än våra, fann man dock mycket att taga vara på och värt att omplantera hos oss. Hela Fröbelrörelsen går ju ut på att taga vara på gamla värden, förlänande dem en efter egen tid anpassad form lämpade efter barnets fattningsgäva, så att det på ett lika naturligt som organiskt sätt genom den egna upplevelsen föres in i verklighetens värld, samtidigt därmed skapande den enda sunda förutsättningen för utvecklingen av ett friskt fantasiliv och utbildande av eget initiativ, självverksamhet inom de områden, som dana den blivande självständiga individens livsduglighet.

Dessa Fröbelskolans idéer äro av så påtagligt klar och genomträngande historisk betydelse, att man står undrande och spörjande inför en sådan företeelse, som att ingen enda av våra svenska samhällen låtit sig representeras på detta viktiga möte. Man hade kunnat vänta detta efter det oerhörda arbete, som nu i snart 25 års tid med den mest uppoffrande nitältskan och oegennyttia nedlagts i främsta rummet av fröknarna Moberg, föreståndarinnorna för mönsterbarnträdgården i Norrköping där våra flesta barnträdgårdsledarinnor utbildats.

En eloge och icke den minsta, tillkommer även fru Anna Warburg, maka till den kände bankchefen i Hamburg, men född och uppfostrad i Sverige, till icke ringa grad under fröken Anna Whitlocks inflytande. Fru Warburg, som är en ledande kraft inom den sociala barnavårdsrörelsen såväl i Hamburg, som här hemma, är den som tack vare sitt vinnande, kloka sympatiska väsen och genomgående sakkunskap lyckats sammanföra och förena alla inom denna gren arbetande hos oss. Såsom förbundets ordförande ledde hon förhandlingarna enkelt och anspråkslöst, som det anstår en representant för äkta Frøbels idéer. Hennes förtjänst är även tillkomsten av den utmärkt väl redigerade lilla tidskriften (pris 2 kr.), vilken icke borde saknas i något svenskt hem, ett uttryck, som den är för tillvaratagande av de värden i våra barns liv, som äro i bästa mening svenska.

Fru Bark släppte sömnaden och lutade pannan mot handen.

"Jag har haft de svåraste frestelser att sälja mig själv och skaffa barnen mera värme, bättre kläder och framför allt bättre mat. Ty hur det går med mig är likgiltigt. Men jag skulle inte kunna uthärda den dag då t. ex. Harald började förstå sammanhanget. Och så har det gått dag efter dag. Men jag börjar bli nervös och bruten. I längden bär sig icke detta jäkt och denna ångslan."

Hon höjde huvudet och knäppte händerna om nacken.

"Ibland känner jag lust att ställa mig i ett gathörn och hålla föredrag, alldeles som frälsningsarmén. Jag skulle tala om hur en änka med oförsörjda barn kan ha' det. Jag skulle säga, att Gud hört bönen i kyrkorna för änkor och faderlösa, och nu vill Han att livet göres drägligare för dessa. Nu vill han att mödrarna ska sättas i stånd att se till sina barn, så att de inte få gå vind för väg mest hela da'n och ta' efter alla möjliga fula ord och oseder. — Jag tror att jag skulle hitta på mycket att säga; men så förs jag i alla fall inte. Man kunde arresteras mig eller åtminstone avskeda mig från min plats; och i mitt hushåll fins det aldrig mat till många måltider i reserv.

Om staten bara ville hjälpa en så'n som mig att utbilda mig till något eller till att öppna en liten cigarr- eller fruktaffär! Det är början som är så omöjlig, då man äger rakt ingenting. — Blir det bättre tider, ska' jag åtminstone försöka koka karameller och sända barnen ut och sälja. Bara jag håller ihop till dess."

Nu lade hon huvudet på bordet och grät, grät med snyftningar så djupa, att en av småflickorna i soffan vände sig och kved i sömnen. Fru Birgit tog om det nedböjda huvudet och tryckte det intill sig under fröstan- de ord. I detsamma skämdes hon för att hon kommit dit klädd i sälbisampäls. Om hon tänkt sig för, borde hon förstått att det var olämpligt. Emellertid fick fru Bark gråta ut vid pälsen, och fru Birgit föresatte sig att sälja det dyrbara plagget, i fall det vore nödigt, för att hjälpa den tyngda kvinnan.

"Förlåt mig," sade fru Bark äntligen; "men jag tror att om jag inte fått tala ut med någon i kväll, hade jag blivit sjuk. Er vänlighet mot Harald gjorde att jag vågade tala. — Åh, det är som om jag fått öppnad en värkande böld! Kontrasten mellan vad jag hoppades av livet, då jag lämnade min plats som lärarinna, och vad som blev min lott förlämar ibland all min vilja."

Med hastiga steg gick Birgit hemåt. Dittills hade hon varit fämligen likgiltig för kvinnans rösträtt. Icke så i denna stund. Hon brann av iver vid tanken på den rätt som nu låg inom räckhåll. "Må andra arbeta för andra ändamål," tänkte hon, "min uppgift skall bli att skaffa pension åt ensamma mödrar."

Då mötte hon sin man.

"Gud ske lov!" utropade han. "Jag började frukta att tiggargungen lockat dig in i någon riktig håla. Vera sitter däruppe och jämrar sig för att hon lät dig gå."

"Käre," sade hon och smög sig tätt intill hans sida, "vad jag är lycklig att jag har dig! Måtte jag få dö före dig. Men vill du hjälpa mig med något viktigt?"

"Och det skulle vara?"

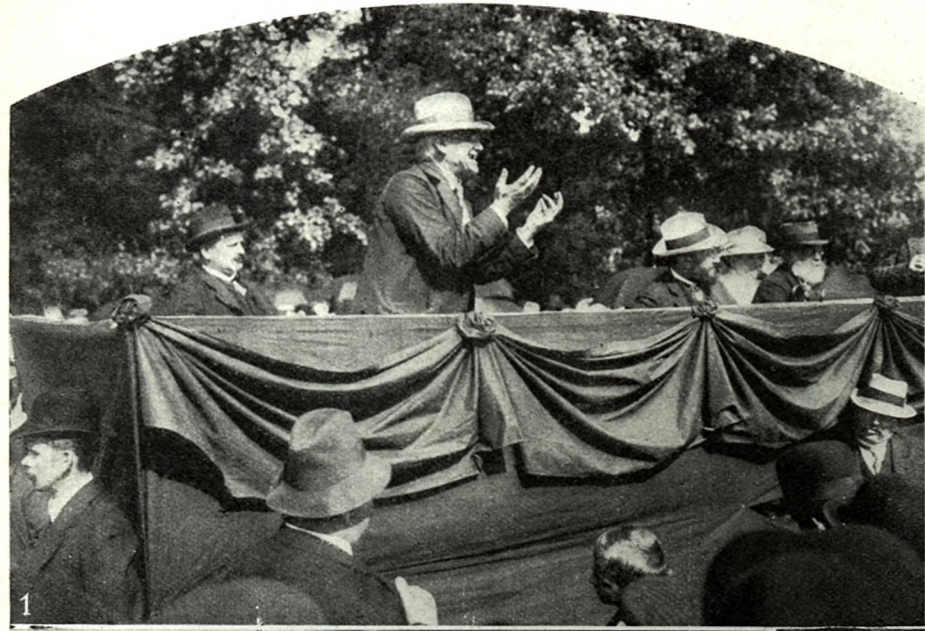
"Vill du låna mig pengar till att sätta upp en liten frukt- och blomsteraffär?"

"Men Birgit, är du inte vaken?"

"Jo, min vän, och jag ämnar söka förbli vaken."

Bland agitatorer, krigs-

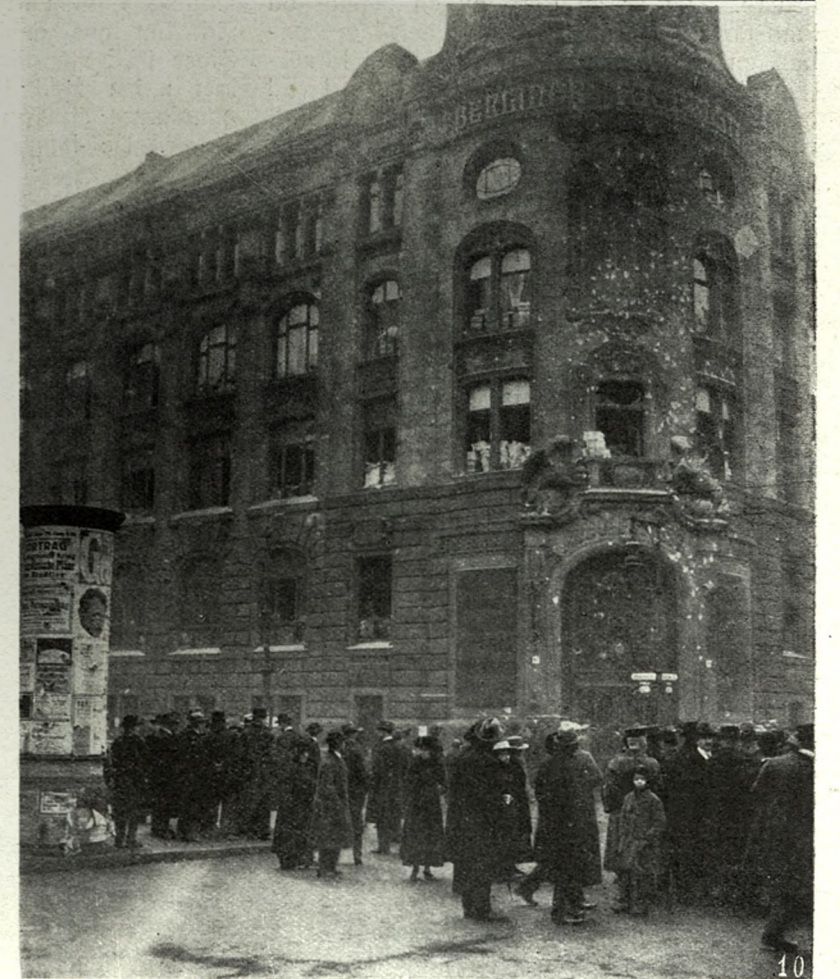
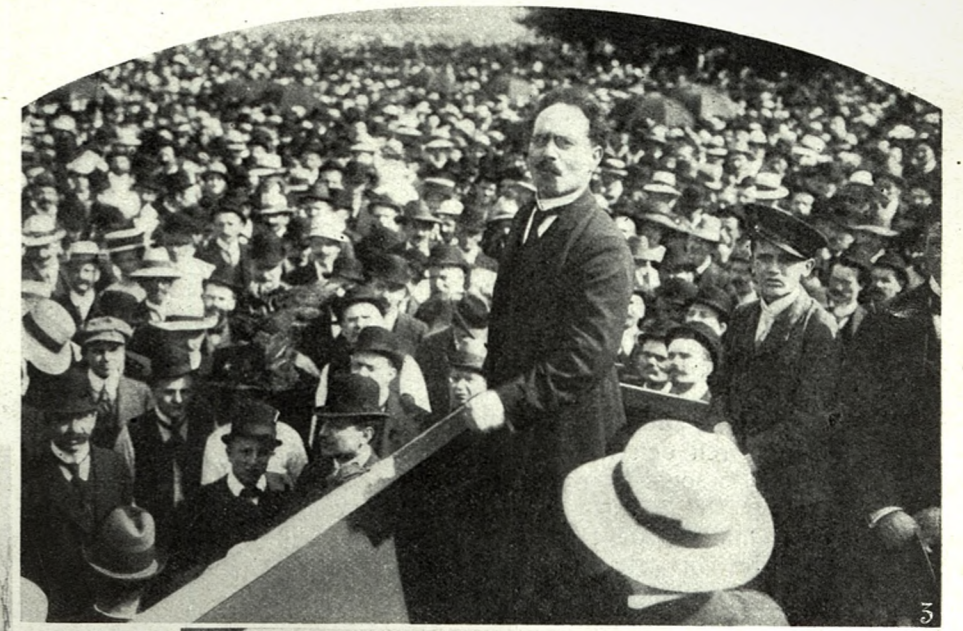
fångar och befriade.

1. Den nu fängslade oavhängige socialisten Ledebour talar vid ett demonstrationsmöte i Berlin. 2. Barrikader av färdspappersrullar varmed spartakisterna skyddade ett av sina fästén. 3. Den numera skjutne spartakisten Liebknecht talar vid ett demonstrationsmöte utanför Berlin. 4-7. Från krigsfånglägret på Revingehed. En grupp italienare. — Svenskt och franskt befäl till

trappan på officersmännen. — Franska soldater inför kameran. — Krigsfångar i arbete. 8. Den sönderskjutna fasaden till tidningen Vorwärts byggnad i Berlin. 9. Fesfligheterna den 9 december i Strassburg. Defilé av unga elsassiskor. 10. Berliner Tageblatt's med maskingevärskolor beskjutna fasad. 1-3, 8, 10. Gebrüder Hæckel foto.

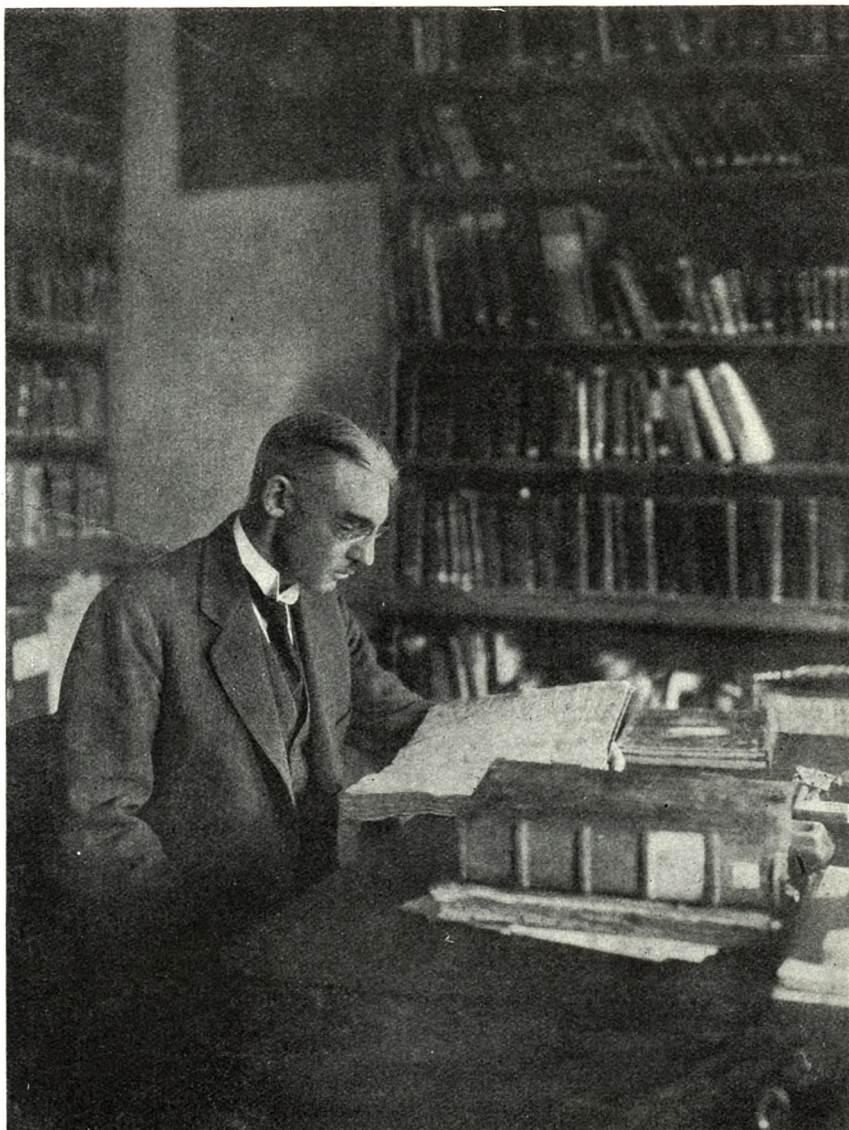
1. Sveriges största provinsbibliotek.

ETT BIBLIOTEK, STÖRRE och värdigare än något annat i landet, om man undantager det kungliga i Stockholm och universitetsstädernas, är Linköpings stiftsbibliotek. Förbokvännen är detta en sannskyldig helgedom. Även ett flyktigt besök stämmer sinnet till vördnad och beveker känslan inför dessa hopade skatter av andlig odling. Men utan bibliotekets nye chef, den bekante skriftställaren och f. d. redaktören för Personhistorisk Tidskrift, greve C. M. Stenbock, nitisk och hängiven sitt kall och den älskvärdaste ciceron, skulle ett tillfälligt besök vara ofantligt mycket mindre givande. Biblioteket förfogar över icke mindre än 130,000 volymer tryckalster och bortåt 2,000 volymer manuskript.

Själv karakteriserar greve Stenbock stiftsbibliotekets särregna karaktär i en orfästidning på följande träffande och målande sätt:

"På gåvor har det levat. Så kommer det sig att för större delen av hela förrådet här i vårt bibliotek föregående ägare äro kända. Varje sådan volym, även den obetydligaste, får därigenom sin egen historia. Det är icke ett så och så beskaffat exemplar av det och det tryckeriet i den och den staden. Icke främst detta. Icke heller en viss upplaga av den och den författarens arbete. Det är en gård av en minnesgod landsman. En sådan bok är icke längre enbart en typ, den blir en individ med förmågan att tala. Och det är rent underbart vad en sådan bok emellertid har att förtälja.

Detta förlämnar biblioteket en säregen charm. Det är som att lustvandra i en gammal, gammal örtagård. Bland igenvuxna stigar, bland buskar och snår där ännu planläggningen ifrån äldre tider kan skönjas, synes en ensam planta av främmande art, sådan man icke möter i vanliga trädgårdar. Det är en gengångare från forna dagar, planterad en gång i tiden av en klosterbroder. De iskalla vindarne, vårblötan och nyodlingsnitet har den överlevat och trivs gott, trots allt. Men något skadad är den och sörjer den talrika syskonskaran. Vår tanke föres till länge sedan svunna tider. Här

Bibliotekarien vid Linköpings stiftsbibliotek greve C. M. Stenbock i sitt arbetsrum å biblioteket. Foto av Alfred B. Nilson.

mitt bland ogräset möter man ett storhettidens praktblomster, där en rococoslottens modeväxt, numera alldeles förgäten, bredvid bondens enkla och matnyttiga rova. Stora träd stå där, planterade av män vilkas namn med tacksamhet ihågkommas i annalerna, ståtliga att se även i förfallets dagar. De tunga grenarne på de mossbe-

längst nordost i Asien, på Arkebiskop E. Benzeli begäran uppsatt av Ambjörn Molin Ryttmästare vid Norra Skånska Cavalleriregementet 1725."

Återigen en svensk karolin och krigsfånge, som hedrat Sverige och forskningen, andra att förtiga.

"Statuta provincialis" av år 1514 räknas till Danmarks äldsta tryckta litteratur och är en mycket rar bok. Endast ett fåtal exemplar äro kända. En del anteckningar av en svensk hand från 1500-talets förra hälft ger åt boken ökat intresse. En volym från 1506 har greve Stenbock konstaterat ha tillhört ärkebiskop Jakob Ullvsson, han som nitälskade för upprättandet av Uppsala universitet och boktryckerikonstens införande i landet. Denne har utan tvivel ägt ett efter tidens förhållanden stort bibliotek, men ingen bok som tillhört honom är tills dato känd utom den nyss nämnda.

Bibliotekarien d:r Hj. Lundgren i sitt arbetsrum. Foto Hilda Winge.

Verkligt unika böcker finnas i biblioteket. Som sådan räknas "Comedia von dem frommen Goltfürchtigen und gehorsamen Isaac"; 1606, Rostockfararen och Bergenfararen J. Schlus komedi, varav i alla världens bibliotek ej finnes ett exemplar att uppvisa utom det i Linköping. I Rostock finnes verkligen ett, men defekt. Vidare "Des dodes dantz", tryckt 1499, prytt med vackra träsnitt, av vilket arbete endast 2 exemplar äro kända, det ena i Nürnberg och det andra i Linköping.

Två nya Visingsborgstryck på tyska, förut ej kända, ha nyligen påträffats, bärande tryckåren 1680 och 1681.

Trettioåriga kriget befruktade ju som bekant Sverige med ovärderliga kulturskatter och stiftsbiblioteket har ej heller blivit bortglömt. Det är 103 volymer, vördnadsvärda folianter i härliga svinläder- och pergamentsband, som Mariaklostret i Pelplin fått

Milles' herm av dr Carl Swartz i biblioteksträdgården i Norrköping.

Vi beundra en sällsynt Lutherskrift "Der X Gebot", Basel 1520, och vi beundra icke mindre en bok med pärmstämpel och prydligt band som en gång tillhört friherre Karl Gera till Björkvik. Boken är försedd med en dedikation i form av ett längre latinskt poem, skrivet med ingen mindre än Philip Melanchtons egen hand.

Av vår egen reformator Olaus Petris skrifter hyser biblioteket en stor samling. Av dessa anteckna vi endast:

1) "Swar uppå ett ochristelighit sendebreff som en lögnactigh munck hetandes Paulus Helie haffwer utgaa låtit emooth the helga Evangelium etc" Sthlm 1527.

2) "Om Gudz ordh och menniskios budh och stadghar etc. Sthlm 1528."

3) "Eeen predican emoot the gruffwelige eedher och Gudz försmädelse, som nu allmannelige brukas. Sthlm 1539".

Biblioteket, huvudsakligen hopbragt genom framsynthet och frikostliga gåvor från fäderna har behandlats ganska styvmoderligt av det nu levande släktet. Det ser dock nu ut som en ljusning skulle inträda i bibliotekets betryck. På Gustaf Adolfsdagen 1918 bildades å Linköpings slott en förening, som antagit namnet "Samfundet Linköpings stiftsbiblioteks vänner" och som anger sitt mål i följande ord: "Samfundets ändamål är att väcka intresse för Stiftsbiblioteket, att verka för vidmakthållandet av dess gamla förråd, att samla och till Stiftsbiblioteket som gåvor överlämna för dess utveckling betydelsefulla förvärv, att till forskningens tjänst i ljuset

framlägga det viktigaste innehållet av dess samlingar och sålunda bereda biblioteket möjlighet att framgent fylla dess viktigaste uppgift inom Östergötland och hela vårt lands kulturliv."

På mångahanda sätt vill samfundet söka verka för att dessa vackra ord skola bli verklighet, bland annat genom att anvisa medel till konservering av manuskript- och bokförrådet samt raritetskabinettets samlingar och att förvärva skrifter till biblioteket. Ävenledes vill samfundet söka återupptaga utgivningen av de 1793 och 1795 utkomna publikationer "Linköpings Biblioteks Handlingar", som sedan dess varit nedlagda. En del framstående östgötar, i spetsen för dem landshövdingen i länet Eric Trolle, utgöra stödjepelarna för denna förening, som har en viktig kulturell uppgift.

ALFRED B. NILSON.

Fru Susanna Elisabeth Gyllenhök, född Bremer. Dotter till K. bibliotekarien Elias Bremer. Oljemålning av David von Krafft(?)

släppa till. Vad de forna ägarne tänkte om inkräkterna frågade man den gången icke efter. Men munkarne ha vårdat böckerna, såväl lärda verk — många av dem rariteter av rang — som ritualböcker, med omsorg. I varje bok ha de präntat klostrets namn.

Under vårt strövtåg härs och tvärs uppmärksamgöres vi på en tryckt bok med en hel sida anteckningar av ärkebiskop Gustaf Trolle. Dessa förskriva sig från Trolles studenttid 1512 i Köln, och man frapperas av den hänsynslösa kraftmänniskans stadiga, pregnanta, nästan fullt moderna piktur.

Skriften väcker underliga tankar till livs inom oss, men vi ha icke tid till långa meditationer, steget är icke långt härifrån till Gustaf Vasas, Luthers, reformationens tidsålder.

Brukspatron Ander Gyllenhök. Oljemålning av David von Krafft(?)

2. Ett stadsbibliotek på 100,000 band.

Norrköpings stadsbibliotek är ett modernt bibliotek i en modern lokal, som förefaller idealisk för ändamålet. Och dock är Villa Swartz, där det har sin hemvist ursprungligen byggt till privatbostad och har med storartad frikostighet skänkts av kanslern vid Uppsala universitet doktor Carl Swartz, som på detta verkligt storvulna sätt ihågkommit sin födelsestad. Hans bror grosshandlare Pehr Swartz har på ett vackert sätt även knutit sitt namn till stadsbiblioteket, ty han har skänkt det mesta av det därmed förenade museets samlingar.

Sedan fem år tillbaka äger Norrköping ett bibliotek och det förefaller nu nästan ofattligt att en stad på över ett halvt hundratusental invånare så länge kunnat undvara en institution, vilken självklart betraktas som

Linköpings stiftsbibliotek. Foto av Alfred B. Nilson.

Norrköpings stadsbibliotek och museum (Villa Swartz). Foto av Hilda Winge.

Studierummet i Norrköpings stadsbibliotek. I fön-
den dörr till expeditionen.

oumbärlig av de många, som frekventera den. Siffrorna för frekvens voro förra året 36,599, vilket innebär en betydande ökning från föregående år.

Utän att kunna mäta sig med Linköpings stiftsbibliotek med avseende på samlingarnas ålder och värde, har dock Norrköpings stadsbibliotek ett representativt bokbestånd. Det gamla Finspångsbiblioteket, som hopbragts av Louis de Geer och den kände bruksägaren Carl Ekman, och som Norrköpings stad förvärfvade i en lycklig stund, utgör kärnan av stadsbiblioteket. En katalog av Louis de Geer med ett företal daterat 1747 vittnar om Finspångsbibliotekets ålder. En annan del av stadsbiblioteket har tillhört Norrköpings folkbibliotek och slutligen har från högre allmänna läroverket i staden överflyttats några tusen volymer.

För den besökande som frågar efter rariteter kan bibliotekarien fil. doktor Hjalmar Lundgren med stolthet visa över sjuttio inkunabler, därav femtio tryckta före 1500, Rudbecks Atlantica fyra delar med atlas, den fjärde delen i den fotolitografiska upplagan, varav endast 100 exemplar togos. Av fjärde delen i original äro endast nio exemplar i behåll, därav endast tre kompletta. Av Rudbecks Campi Elysii, första delen, finnes ett av de femton avdrag överbibliotekarien Klemming lät taga efter det enda kända exemplaret av denna bok, befintligt i K. Biblioteket i Stockholm. Exemplaret har tillhört excellensen Manderström, vilkens anteckningar om denna boks öden äro fästade vid omslagets innersida. Boken måste betraktas som rarissimus. Som rarissimus betecknas också en liten bok av Spinoza, Stelkonstige Reeckening, von den Regenboog... tryckt år 1687, enligt uppgift det enda kända exemplaret av denna bok.

Bland handskrifterna må nämnas en fransk andaktsbok, en livre d'heures från 1400-talet, skriven på pergament och försedd med talrika initialer, vackert kolorerade i guld och blått. Sju miniatyrmålningar pryda också den lilla skriften, som utgör 116 blad i duode. Göra vi nu ett språng till vår tid komma vi på en samling brev, som år 1916 skänktes till biblioteket av skriftställaren Erik Norling och som en gång i framtiden — de bli icke tillgängliga för forskare förrän år 1946 — komma att utgöra ett viktigt bidrag till 1900-talets kulturhistoria. Brevskrivarna äro kända, nu levande litterära personligheter.

Vi nämnde i början av denna uppsats att biblioteket disponerar över en idealisk lokal. Den vita villan, ritad av Agi Lindegren är belägen vid Södra promenaden i Norrköping fritt och soligt med en liten välvårdad, idyllisk trädgård åt vilken forskarrummet har utsikt och där rosorna blomma i massa under sommaren och förhösten. Villans stora hall med plafond av Acke och gamla barockmålningar på väggarna bildar ett luftigt och vackert läsrum med plats för trettio personer. Innanför detta ligger forskarrum-

met, där referenslitteraturen huvudsakligen placerats. Från hallen har man också tillträde till ungdomsavdelningen med öppna hyllor enligt amerikanskt system. Expeditions- och väntrum, jämte bibliotekariens ämbetsrum befinna sig likaledes i bottenvåningen. Innan vi stiga upp för den vackra, förnämnt monumentala trappan till Norrköpings museum, som är inrymt i övre våningen, vilja vi presentera chefen för biblioteket och museet doktor Hjalmar Lundgren, för övrigt en gammal bekant till Idun, där han medarbetat många gånger. Om man säger att doktor Lundgren är skald får man icke glömma, att han också givit oss några små utsökta pastischer från 1600- och 1700-talets borgerliga norrköpingsliv och att han också hinner med kulturhistoriska skildringar — allt detta utom sitt maktpåliggande värv som styresman för ett mycket anlitat bibliotek i ständig tillväxt.

Har man gjort en angenäm bekantskap med biblioteket på nedre botten, blir man icke mindre behagligt berörd av museet i övervåningen. Det är icke en på måfå hopbragt samling dukar från olika tider och skolor utan en fullt systematisk översikt av svenskt måleri från 1600-talets David Klöcker Ehrenstrahl till 1880- och 1890-talets svenska skolor. Det är den Segerstéenska samlingen, hopbragt av konstvännen Erik

Gustavianska rummet i museivåningen.

Hjalmar Segerstéen i Linköping och inköpt av fabriksidkaren Pehr Swartz, som skänkte den till Norrköpings Konstförening, vilken överlätit den i stadens ägo. Tavelmålningen är ordnad av doktor Axel L. Romdahl på ett synnerligen förtjänstfullt sätt. En vacker samling äldre svensk keramik, en prydnad för museet, har skänkts dit genom testamentet av konsthandlaren Jean Lawski.

Ett par rum med takljus härbergera tid efter annan samtida svensk konst. Bland annat ha Carl Wilhelmson och Einar Nerman här haft mycket uppskattade och livligt besökta utställningar.

HYLINS PARFYM I PULVER

”GLOIRE”

bör ej förväxlas med puder. Hylins parfym i pulver är nämligen koncentrerad parfym i pulverform framställd enligt af oss upfunnet förfaringssätt. En ask af detta pulver innehåller mera koncentrerad parfym än en flaska flytande parfym till samma pris.

Hylins parfym i pulver möjliggör äfven i motsats till flytande parfym en genomgående diskret parfymering af kläder, hud och hår. Allt kan parfymeras med ”Gloire” parfym i pulver. Lämnar inga fläckar å ömtåliga väfnader.

”Gloire” parfym i pulver (odeur ”La Couronne”, Liljekonvalj och Syrén) utmärker sig för en utsökt fin och varaktig doft och är den eleganta världens parfym par préférence.

Till salu i alla parfymaffärer. Pris Kronor 3: — per ask.

Hylin & C:os Fabriks-Aktiebolag, Stockholm.

Bland fransmän och itali- enare på Revinge hed.

EFTER DAGAR AV AKTA SKANSK DIMVIN- ter kom äntligen en strålande solskensdag. Det låg lite obetydligt med snö här och var, men inom lägret var allt bortnött av de många livligt trampande fötterna.

Redan när man nalkades lägret på en halv mils avstånd, fick man en förkänning av att trakten hade något ovanligt att bjuda. Enstaka grupper av märkvärdigt klädda män med exotiskt utse- ende strövade omkring i bygden. Först av allt tilldrager sig klädedräkten vårt intresse. Den typiska franska uniformsmössan med den väldiga vågrätt framskjutande skärmen och den röda kul- len med eller utan befälssnören är ju domine- rande, men förbistringen är fullständig även be- träffande huvudbonaderna. Detta visa ju också noggsamt våra bilder inuti numret. Särskilt lustiga för våra ögon te sig mössorna av papperspåsen utseende. Men de äro käckta och klä gossarna förträffligt.

Italienarnas huvudbonader likna mest en van- lig svensk "bondmössa". Kläderna förläna åt krigsfängeläget en målerisk prägel. Många uniformspersedlar äro mycket lysande. Den bro- kiga blandningen sätter en exotisk stämpel på vår nordliga och kalla lägerplats, som dock är en av vårt avlånga lands sydligaste.

Dessa sydläningar äro livliga och kvicka. Det långa vistelsen i fiendens fångläger synes inte ha bekommit dem något illa. De se präktiga och friska ut. Men huru ringa är väl inte den procent dessa män utgöra mot alla de präktiga män, som stupat och massakrerats vid fronter och sakta dukat under av hemlängtan i fånglägrens enfor- mighet. Det är blott de friskaste, de bästa som fått följa med transporten mot hemlandet.

Kriget måste vara en fruktansvärd skola. Hur försynta, hur tacksamma för allt äro inte dessa forna krigsfångar. Det är en glädje att prata med dem, antingen det nu är fransmän eller franska, tyska eller engelska rådråkande ita- lienare. De äro artiga och trevliga. Svara be- redvilligt och utfömmade på alla frågor.

Särskilt glädjande var att bevittna, huru "fän- garna" gjorde honnör för våra svenska office- rare. Av denna enkla hälsningsceremoni fram- gick en känsla av sympati för vårt lands krigare- representanter. När man såg dessa hälsningar så spontant givna, kom man ofrivilligt att tänka på den franska och engelska ordern till de tyska underkuvade att giva honnör för engelskt och franskt befäl! Men det var fienden det gällde. Här är det den kamrallige vännen.

Soldaterna påstå allmänt och enstämmigt att tyskarnas behandling av fångarna var dålig så- väl beträffande förläggning som förplägnad. Ba- rackerna hade ej utestängt kölden. Maten hade utgjorts av kålrötter och soppor utan näring. Anledningen till att de ändå syntes ha stått sig bra var att de fått förplägnad hemifrån. Sådana uppgifter förefalla ju märkvärdiga. Kunna verkli- gen engelsmän och fransmän ha sänt så mycket livsmedel till alla sina fångar i Tyskland? Hur har det gått med de stackars ryssarna?

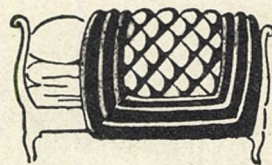
Den som skriver dessa rader har vid tvänne tillfällen under kriget varit i Tyskland och har då satts i tillfälle att besöka tyska fångläger. Allt syntes därvid väl ordnat för fångarna. Någon tryckt stämning föreföll heller inte att vara för- härslande bland dem. De voro bl. a. i grupper under fysk bevakning ute på skogsarbete. När man samlat ihop ett risknippe, lekte fångarna förresten och slog kullerbyttor i det gröna. Vakten såg på utan att blanda sig däri. Men det kan ju ha varit strängt arbete på något an- nat ställe. På en plats såg jag verkligen några påfösare driva på fångar, som sysslade med jord- schacktningsarbete för nya kaserner. Det var en brokig samling ryssar och färgade soldater. De voro nog inte alltid så goda att tagas med. An- blicken härav var i varje fall mycket dystert. Det erinrade om slavarbete och såg så mycket råare ut som klädedräkten endast utgjordes av smuts- gula slängande trasor. Skorna voro sockor, som bundits på fötterna!

Våra utländska gästers rätt att fritt röra sig i nejden, togo dessa livligt i anspråk. De kring- strövade ständigt i bygden. Befolkningen tyckte om de svartmuskiga gossarna, som varit med om så många hemska händelser. Sympatien tog sig från befolkningens sida uttryck i att soldaterna bjödos stiga in och hålla tillgodo med vad huset förmådde.

TOTO.

Prenumerera på Idun!

DUN TÄCKEN

Högsta komfort.

Idealet för all säng- beklädnad.

J. SVENSSON & BOURGHARDT
SPECIALFABRIK - VINSLÖV.

Katalog på begäran.

Rikstol. 20 & 121.

PHOSPHO-ENERGON PILLER
FORORDAS AV LÄKARE
"vid allmän svaghet, nervositet, överansträng- ning och sömnlöshet."
SALJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Rekommenderat av PROFESSOR A. VESTERBERG

STEINWAY
Ensamagentur: Steinway & Sons
Sundholms Pianomagasin
Jakobsbergsgatan 32, Stockholm.

NORMAS FRUKTGELÉPULVER

C:a 35 gram gelépulver giver c:a 650 gram delikat Apelsin-, Citron-, Hallon- eller Körsbärgelé.
Finnes i alla väl sorterade affärer.
AKTIEBOLAGET NORMA
KEM. TEKN. FABRIK,
STOCKHOLM I.

För den nyfödde

Komplett utstyrel, stora präktiga plagg välstytt av allra bästa tyger. Pr kartong Extra elegant 12,50. Präktigt sänglinne 20 kr. finaste piquétröjor 4 kr. Bärmantlar 6 kr. Fru Caspersson, Järntorgsg. 3, Örebro.

'CICLA'

bästa kaffeersättning, tillverkad av prima oskadade sockerbetor, välsmakande, förordat av Hrr Läkare. Pris 3:60 pr kg. Sändes mot postförskott eller förut insänd likvid. Rek- virera genast direkt från

AKTIEBOLAGET CICLA, Kalmar.

Fyrtornets Radhes Ansjovis
i Ostronsås saml
GAFFELBITAR
finnas nu allt tillgå i glasburkar med skruflock saml 1/4 och 1/2 bleckburkar.
A.-B. Sveriges Förenade Konservfabriker
GÖTEBORG Kungl. Hoflev.

Till tvätt och diskning!
Ersättning för tvål och såpa,
GAHNS TVÄTTEXTRAKT
graderade flaskor.
En flaska till 100 liter vatten
Om bruksanvisningen följes erhålles tillfredsställande resultat.

PENSIONSFÖRSÄKRING
Allmänna Änke- och Pupillkassan i Sverige
meddelar försäkring för pensioner dels till efterlevande änkor och barn dels ock till annan viss person oberoende av skyldskapsförhållande.
Inträde är öppet för varje svensk undersåte, som med avseende å hälso- tillstånd provas antaglig och icke uppnått 60 års ålder. Pension kan be- tingas från 100 till 1,500 kronor. Insats en gång för alla kontant eller delvis genom revers eller ock årliga premier.
All vinst tillfaller de försäkrade i form av årlig tillväxt av pensionen under den persons livstid som betingar pensionen. Pensionstillväxten utgår med lägst 2 högst 5 procent för år å det betingade pensionsbeloppet.
Prospekt portofritt på begäran, varvid denna tidning bör återopas.
STORKYRKOBRINKEN 11, STOCKHOLM

RAPID- BORAX

Renaste och dry- gaste borax för toalett- och hus- hållsändamål. . .

Tillverkas av

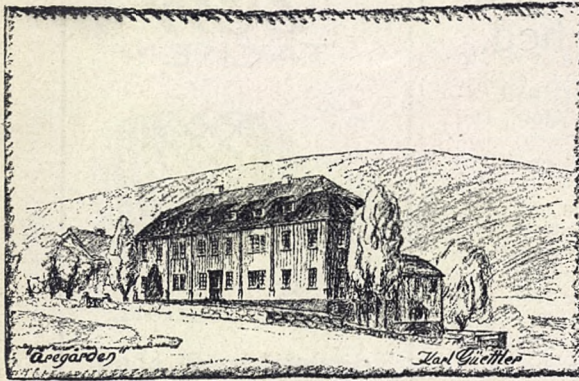
Aktiebol. Oxygenol
Kungl. Hofleverantör.

ÅREGÅRDEN * Åres förnämsta sport- och rekreationshotell

är öppnat och drives i lugn hemtreflig stil. För att bereda ostört lugn nattetid gäller som absolut påbud: tystnad i trappor och korridorer efter kl. 11:30 e. m. Efter kl. 1:30 på natten hålles Åregårdens portar obevekligt stängda, vilket meddelas till ledning för gäster under kommande Årevecka.

Improviserade DANSAFTNAR komma att anordnas på Åregården såväl som på Fjällgården.

Vidare upplysn. lämn. å rest. Rosenbads kont. helst kl. 12-1 på Riks 7519, Allm. 5404 då dir. Meurling träffas personl.

Lek-Kamraten
heter barnens roligaste tidning. Årspris endast kr. 3:25. Provnnummer gratis. Prenumerera på posten eller hos Lek-Kamraten, Stockholm C.

Fru Lindholms lungmedel TUSSIN
— berömt och ansett —
Specifikt slemlösnande. Pris 5 kr.
Fru HEDVIG LINDHOLM,
Upplandsgatan 68, Stockholm.
Rt. 10219. 2-4 e. m. At. 11529.

Hemmets välstånd
beror ofta på husmoderns förmåga att välja den rätta inköpskällan. Firman Ahlén & Holm, Stockholm, säljer goda varor till — efter vad vi erfarit — mycket billiga priser, och envar, som har sitt hems bästa för ögonen, bör följaktligen vända sig dit vid sina inköp. Mot endast portolösen erhålles på begäran firmans stora, innehållsrika katalog.

Uti SPARKOKARE
är brännstovv det förmånligaste bränslat, varför vi uppmana envar, som är innehavare av en dylik apparat, att från oss rekvisera en hektoliter som prov, då därigenom erhålles det mest idealiska bränsle såväl i fråga om prisbillighet som bekvämlighet. Brännstovv lämpar sig dessutom till spis, galler och insatser i kakelugnar, ävensom till olika kaminer, såsom Mikado, Viking m. fl. samt värmeledningspannor o. dyl. Förse Eder därför genast med **prima maskinpressad brännstovv från Olaus Olssons kolvport aktiebolag.** Telefoner: Namnanrop »Olaus Olssons».

Hålfotsinlägg,
bästa medel för alla, som lida af plattfot o. ömma fötter. Högsta kvalitet. Uppgift skön. n. r. Stort lager af alla sorters sjukvårdsartiklar. Katalog mot porto.
MAGASIN SPECIAL,
Afd. N. Västerlånggatan 66 - Sthlm.

VOLTA
elektriska värmeapparater för husmoderns sysslan lätt och angelägen
ELEKTRISKA AKTIBOLAGET VOLTA
ULYSUNDA PR. STOCKHOLM
UTSTÄLLN. BIRGERJÄRSG. 21

SVAR
(Forts. fr. B-numret.)
den plats som ni i 8 år haft. Det är väl på kontor, kan jag tro. Om det så är, så bör ni ha något kroppsligt, rörligt arbete när ni kommit hem från arbetet. Passa upp er själv med allt det husliga. Städa, bädda, diska, laga mat, torka golv, tvätta, stryk, mangla. Promenera, och så vila, prata inte för mycket, vare sig i ert arbete på kontoret eller sedan. Om de nervösa bara ville förstå detta så kunde de slippa gå till läkare. Här finns läkare som ordinerar tystnadskur för de nervösa och så rörlig sysselsättning. Att säga ved få de manliga patienterna ibland börja dagen med på vissa ställen för nervösa. Jag känner en som gjort detta och även efter hand blivit bra. Och så en viktig sak: Lagg band på edra sinnesrörelser. Bemästra framför allt vreden. När ni kan allt detta, kan ni ta vilket arbete som helst, utan att edra nerver påverkas. Tro mig. Så till sist. Var alltid lugn. Gör allt lugnt. Ebon.

N: r 332. Pappershandel möjligtvis skulle ni kunna öppna. Men övertag då en sådan eller bli föreståndare för en sådan, med fast lön. Tror inte att ni skulle kunna öppna kommissionsaffär i bok-, musik- och pappershandel på en gång. Då måste ni i alla fall ha gott om pengar och i så fall vore det enligt mitt förmenande bäst att övertaga en i gång varande affär. Jag anser enbart pappershandel ha den minsta risk. Ebon.

N: r 333. Har ni en lång tid tjänstgjort på sjukhus så fortsatt med detta arbete. Just i våra dagar är här ju så ont om sköterskor, så ni skulle lätt få arbete, trots att ni inte fått hel utbildning. Ni kan ju sköta sjuka i hemmen. Jag vet i flera hem, där nästan alla familjemedlemmarna och även tjänarna legat sjuka och ingen hjälp har stått till att få. Knappt gummor, som biträda med ett och annat i hemmen, har stått till att få. Så nog kan ni få arbete. Angående sjukvård så är det underligt hur våra tjänande systrar kunna taga sig fram till god anställning, utan utbildningskurs i vanlig mening. Jag vet en ung och rar tjänsteflicka, som först var i tvätteriet på ett lasarett, sen lärde barnavård och nu är sköterska på ett lasarett uppåt landet. Ebon.

FRÅGOR
ENVAR LASARE AV IDUN ÅGER rätt att i denna avdelning framsätta förfrågningar rörande husliga eller andra angelägenheter till besvarande av läsekreten. Dock förbehåller sig redaktionen ömskränkt befogenhet att utesluta de frågor, vilka anses sakna mera allmänt intresse. Varje publicerad fråga kommer att besvaras, och ubetalas för det bästa svaret å någon av här nedan införda frågor som insändas till redaktionen senast 4 dagar efter detta nummers dato ett pris av 10 kronor.
N: r 1. Vill den alltid rådiga Ebon, eller någon annan erfaren humor säga mig hur ett modernt middagsbord skall dukas? Hur placera glas och silver? Användes brutna servetter? Finns någon beskrivning

på servettbrytning genom vilken man kan öva sig? Tacksam för råd är Ung oerfaren värdinna.

N: r 2. Jag är 22 år, elementarbildad, kunnig i kläd- och linnesömnad och matlagning och funderar nu, för att få se mig om i världen på att bli kammarjungfru och »resa ut». Vad bör en sådan kunna allt? Hur äro löneförmånerna? Hur fortast och billigast lära hårfrisering och manicure? Och hur skall man bära sig åt för att få komma med ut? Vill helst till Frankrike och England. Svar till blivande kammarjungfru.

N: r 3. Vill någon av Iduns godhjärtade läsarinor giva mig ett råd. Jag älskas mycket högt av en man, som jag själv ej har någon kärlek till, men övergiva honom tycker jag är svårt då jag vet, att han skulle bli vågsen för hela livet. Därtill kommer även att mina föräldrar råda mig på det bestämdaste att taga honom och fråga inte efter vad känslor jag själv har. Att gifta sig utan kärlek, är för mig mycket motbjudande men att bryta mot föräldrarnas vilja är ju också svårt. Hur bör jag göra frågor »Ung och villrådlig».

N: r 4. Finnes någon av Iduns läsare eller läsarinor, som kan giva mig ett gott råd? Jag är 20 år, har avlagt studentexamen värmerminen 1918 med ganska goda betyg förträdesvis i språk, men vet nu ej, vad jag skall ägna mig åt. För närvarande är jag inackorderad i familj, där jag dels själv erhåller undervisning i musik och »Savoir vivre» och dels läser med två flickor. Lärarinnekallet tilltalar mig emellertid icke. Har tänkt både på korrespondentplats, bankplats och journalistkallet, men då jag saknar medel för vidare utbildning, faller det sig väl svårt. Vad fordras för att komma in på journalistbanan? Jag tror mig näml. äga särskild lust och fallenhet därför. Huru är det vid posten? Fordras manne särskild akademisk examen för att bli anställd såsom bibliotekarie vid ett bibliotek? Litteraturen är nämligen mitt livsintresse. Ville gärna söka erhålla en bestämd sysselsättning, som betalar sig bra och där man verkligen känner sig fylla ett tomrum. Studentska.

N: r 5. Undrar om någon av Iduns läsarinor vet var man skall få tag på några mönster till dalsöm? Har försökt på alla vis men hittills förgäves. Intresserad av handarb.
N: r 6. Kan någon av Iduns läsare eller läsarinor giva mig ett gott råd, grundat på egen erfarenhet, vad jag efter »spanska sjukan» bör förtära för att snart få mera aptit och därigenom bli lite fetare i ansiktet såväl som å kroppen? Har nämligen av denna tråkiga sjukdom blivit nästan skinnmager. Tacksam för ett gott råd är Hynten.
N: r 7. En bildad, ej medellös mor som förlorat barn och barnbarn och känner sig gruvligt ensam, ofta förtvivlad, ville oändligt gärna lära känna en annan kvinna, helst med eget hem, som gått igenom samma lidande, samma provningar. Tankeutbyte först genom brev, som kanske lindrar smärtan; f. n. syns livet mörkt och ändamålslost. Släktingar, vänner, fosterbarn, välgörenhet, intet

kan läka såret. Svar befordras vidare genom Idun.
Förtvivlad mor.

N: r 8. Skulle någon av Iduns läsarinor vilja ge upplysning om, var man kan få genomgå kurs i vävnad eventuellt även spånad, under tiden jan. febr.? I så fall var och hur dyr den ställer sig?
»Ej vävkunnig».

N: r 9. Finnes det i Sverige någon kvinnlig trädgårdsskola, där elever med endast vanlig folkskoleundervisning vinna inträde? Och i så fall, vad fordras? Mottagas även äldre flickor, och vad kostar en kurs? Har också tänkt att billigare få lära trädgårdsskötsel och blomsterodling om jag t. ex. kunde få plats hos en trädgårdsmästare eller på någon större herrgård under trädgårdsmästares ledning, men vet ej vart jag skall vända mig. Maria.
N: r 10. Jag har tänkt min framtid som slöjdlärlarina. Undrar om det i Stockholm eller annorstädes uppåt landet finns någon skola som utbildar slöjdlärlarinnor. Kan man komma in med folkhögskolekursaker och intyg om händighet. Intresserad av slöjd.

N: r 11. 20-årig telefonist som tröttnat på sin bana och funnit den outhärdlig frågar: Skall jag fortsätta, trots det är så nervslitande och jaktande, bara för den tryggade framtidens skull eller skall jag kasta om till något annat (har tänkt på sjukvården), innan det blir för sent? Tacksam för råd. »Lallis».

N: r 12. Finnes någon för oss fattbar förklaring angående psyko-grafen?
Finnes någon litteratur i ämnet? Som jag är nästan döv, och har svårt att reda mig i en diskussion har jag ej vågat meddela mig med någon angående denna sak, som gjort ett djupt intryck på mig. Vore så tacksam, om någon som har mera insikt ville vara.

En sanningsökande själ.
N: r 13. Jag är en enkel s. k. bättre flicka och vill gärna komma ut litet. Jag har nu annonserat efter plats som husmors hjälpre. mot fritt vivre och även fått många svar som jag tyckt varit ganska tilltalande, men alla vilja ha en glad och hurtig flicka och det är just denna fordran jag inte tror mig om att kunna uppfylla. Jag är nämligen mycket känslig, ett ovanligt bemötande eller hårda ord göra mig nästan förtvivlad och jag kan inte låta bli att grubbla över saker och ting. Jag tror det skulle vara bra att få ombyte av omgivning, här hemma är jag så mycket ensam och har intet att intressera mig för. Vill helst komma till en liten barnlös familj, där jag under förståndig och förstående husmoders ledning finge vara till nytta efter bästa förmåga. Kanske någon av Iduns läsarinor känner till någon sådan husmoder? Eller hur skall jag kunna bli så där glad och hurtig som människorna vilja att man skall vara? Alla mina försök att vara sådan har hitintills misslyckats. Vore så tacksam för något råd. Modlös.

N: r 14. Då jag mycket funderat på att bli skolkökslärlarina, men hört att det är svårt att få plats, vore jag tacksam om någon kunde giva mig upplysning, hur därmed förhåller sig. »Skånska».
(Forts. i nästa veckas B-n:r.)

Det bör ej vara damerna obekant

att man med Gooda Jästmjöl när det bästa resultatet vid småbak. Säljes i burkar å 15, 25 och 50 öre.

Handelsaktiebolaget Sten Sjögren & Co.

100,000 KRONOR önskas mot första teckning i större gård. Reflekterande kvinnor såväl som män torde insända svar märkt »100,000», genast genom Iduns exp., Stockholm.

Grått Cheviot-Strumpgarn
säljes i mindre poster mot postförskott till kr. 15:90 pr kg. Garnprov mot 12 öre i frimärken.
KRISTINEDALS, Lidköping.

FLÅTOR förfärdigas af Eder afkamade här, för endast 7 kr. pr st. Förstklassigt arbete garanteras
A. Johansson, Bonäs, Mora.

Söker Ni förbindelse med Värmland?

bör Ni annonsera uti Värmlands äldsta och enda dagliga tidning **Nya Wermlands-Tidningen, Karlstad** Grundl 1886 - Nuv. namn sedan 1880.

Löfmark & Haglunds PIANO
ST. NYGATAN 55, MALMÖ.
Säljes även på avbetalning.

Borstar.
1 duss. 1:ma skurborstar och 1 duss. 1:ma grytborstar exp. för sammanlagt 10:— kronor mot efterkrav + porto. Ingen bör försumma detta enastående tillfälle. Rekv. gen. hos **Hugo Hansson, Landskrona.**

Eneste i Skandinavien.
Giv Akt!
paa jødernes »direkte aktion» bak kulisserne i verdensdrømmet.
Abonner paa **Nationalt Tidsskrift** Keysersgt. 1 Kristiania.
3 kr. aaret. Januarheftet utkommet

BREVLÅDA
»Tacksam för råd». Insänd Eder annons till Iduns annonskontor, som meddelar Eder priset.

LEDIGA PLATSER

BÄTTRE, anspråkslös gladlynt flicka, något kunnig i matl. och sömnad erh. plats nu genast till tillsammans med husm. utan jungfru sköta 3 pers. hushåll. Svar med fotografi och lönepretentioner till »Familjemedlem», p. r. Köping.

FEMTONÅRIG frisk landsflicka erhåller plats med lön och hjälp och sällskap i finare hem på landet. Sv. med fotografi till »Glatt humör» und. adress S. Gumaelius Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

PLATS LEDIG först i februari för guvernant, att läsa med en 14-årig flicka. Bör vara musikalisk och gladlynt, med hem helst i Skåne, samt villig, att utom undervisningen hjälpa till med handarbeten och lättare sysslor i hemmet. Svar med upplysning om kunskaper och lönepretentioner sändes under adress: Eskilstorps gård, Vidtsköfle.

SNÄLL, PALITTLIG FLICKA, kunnig i matlagning, bakning, något sykunnig, och villig att sköta alla inom ett hem förekommande göromål, utom grovsysslor, erhåller plats den 1 mars i liten familj (3 pers.). Svar med foto, rekommendationer, ålder och lönepret. under adress Fru O. Franck, Box 29 Borås.

KOKERSKA, pålitlig och ordentlig med goda rek. erhåller plats i större familj i Göteborg 1 mars. Lön 45 å 50 kr. Svar med betygsskrifter, ålder och om möjligt foto, som returneras till »Större familj», S. Gumaelii Annonsbyrå, Göteborg.

HUSJUNGFRU snäll och ordentlig samt kunnig i sina göromål erhåller plats i Göteborg (4 tjänare). Lön 40 kr. Svar med betygsskrifter, ålder och om möjligt foto, som returneras till »Snäll och villig», S. Gumaelii Annonsbyrå, Göteborg.

BILDAD FLICKA erhåller genast plats i mindre familj. Sökande skall vara kunnig i sömnad och finare handarbeten. Svar med foto, betyg och löneanspråk till »Gurlin», p. r. Helsingborg.

I LITEN FAMILJ önskas en bättre flicka som ensamjungfru och husmoders verkliga hjälp, pålitlig och barnkär. Svar med lönepret till »Kassör», Falköping-Ranten p. r.

FÖR 40 ELLER 45-ÅRIG, stadgad och sympatiskt fruntimmer, som på egen hand kan fullständigt och med sparsamhet sköta ett mindre hushåll, för ensam äldre herre, finnes förmånlig plats ledig den 1 februari 1919 i naturskön trakt i Vermland. Goda ref. fordras. Svar till »Vintern 1919», Iduns exp. f. v. b.

SKÖTERSKA får plats till i barn, barnfröken, sykunnig och musikalisk, husa, med goda betyg, fina platser. Palmquist C:o, 17 Malmskildnadsгат, Stockholm.

Proper husa som är pålitlig, snäll och något kunnig i sömnad, erhåller bra plats med eget rum 1 mars eller någon månad senare om goda betyg eller rekommendationer insändas till Ruda Gård, Ruda.

Engelbrekts Förm.- och sjuksköterskebyrå
Valhallavägen 115, II. Rikis tel. 17181. A. 24113, ansk. pl. åt ex. sjuksköterskor, barnsköterskor samt enklare sköterskor. Vårdbinnor, lärarinnor, hushålls- och barnfröknar.

Hushållerska erhåller plats den 15 febr. eller senare hos ensam folkskollärare och org. på landet. Svar med rek. och löneanspråk till »Elekt. ljus», p. r. Halmsård.

Plats vid Göteborg.
Två enklare bättre flickor, den ena villig att åtaga sig jungfruns sysslor, kunnig i bakning, matl. etc. den andra att sköta barn, sykunnig erhåller platser som familjemedlemmar. Sv. Fru Gerda Ordstad, Långedrag.

Barnsköterska helst examinerad, som utom skötsel av ett spädbarn även kan övervaka hemmets skötsel under fruns bortovaro om dagarna, sökes till bättre hem i villasamhälle nära Stockholm. Två personers hushåll. Jungfru finnes. Svar märkt »Barnsköterska-Husföreståndarinna». Sändes under adress S. Gumaelii Annonsbyrå, Sthlm f. v. b.

Pålitlig Barnhusa, frisk, kunnig i barnavård väl rekommenderad får god plats i liten familj. Svar till Rt. 10515 Johannebgatan 24, I.

Som lärarinna för tre barn i åldern 9. 7 och 6 år sökes en bildad, frisk och anspråkslös flicka. Sökanden bör vara kompetent att undervisa i vanliga skolämnen, incl. språk, intresserad, samvetsgrann och helst musikalisk. Svar med lönepretentioner, betyg och fotografi sändes till Annebergs Gård pr Bredaryd (Småland).

Lärarinna för 9-årig flicka med undervisningsvana i musik och vanliga skolämnen önskas. Sv. t. Apot. J. Hallgren, Skog.

Söker Ni plats

på något av den kvinnliga verksamhetens olika områden?

Kom då ihåg

att ett beprövat och av tusentals kvinnliga platssökande med bästa resultat använt förfaringssätt är att annonsera i IDUN. Insänd Eder annons till Iduns Annonskontor, Sthlm, och Ni erhåller omgående prisuppgift.

Kindergartenlärarinna

boende i Sthlm, erhåller extra förtjänst hos Vilh. Wirsing Sthlm.

Skicklig kokerska

önskas instundande 24 april. Tel 122. Säbylunds herrgård, Kumla.

Lärarinna sökes

att om e. m. läsa med tre, i skola gående barn, och förestå deras skolehem i Nyköping. Barnens ålder 11 till 14 år. Svar till Löjtnant Odelberg, Enstaberga.

I ett hem på landet, där husmor saknas, önskas snäll och god

Husföreståndarinna

fullt kunnig i att sköta ett hem, och som med vänlighet och omtanke vill åtaga sig omvårdnaden av 2 barn i skolåldern. Svar med foto samt uppgift å ålder och lönepretentioner torde sändas till »God omvårdnad», Iduns exp. f. v. b.

Köksföreståndarinnebefattningen

vid

Kungl. Serafimerlasarettet

kungöres härmed till ansökan ledig. Platsen skall tillträdas den 1 nästa mars.

Löneförmåner: Kontant lön 1,020 kr. pr år jämte 5 ålderstilllägg å 102 kr. efter resp. 1, 3, 5, 7 och 10 års tjänst; möbler, bostad med värme och lyse (2 rum) kost och tvätt; 30 dagars semester årligen. A den kontanta lönen utgår dyrtidstilllägg (75 % under 1:a halvåret 1919).

Kompetens: Sökande skall hava god teoretisk och praktisk utbildning samt vara fullt kompetent att leda arbetet i ett större anstaltskök.

Ansökan, åtföljd av betygsskrifter och andra handlingar, som sökanden vill åberopa, läkare- och åldersbetyg samt fotografi, ingives senast den 1 nästa februari till Direktionen över Kungl. Serafimerlasarettet, Stockholm.

Flicka

eller yngre dam som genomgått real- eller flickskola erhåller teknikerplats å härvarande apotek. God handstil erforderlig. Apoteket i Lidingsö Vilastad.

Enkel och barnkär fröken eller duktig flicka

kunnig i sömnad samt villig stöda barnens rum, erhåller god plats f. o. m. 1 februari för skötseln av småttingar i ålder 8 till 2 år. Direktör John Weibull, Villa Fridhem, Landskrona.

Sjuksköterskeplatsen

vid Vilhelmina sockens epidemisjukstuga är till ansökan ledig för sköterska kunnig i epidemisjukvård, att tillträdas den 1 inst. april. Fast lön åttahundra (800) kr. jämte fri bostad och vivre.

Ansökan jämte betygsskrifter torde före den 1 mars insändas till styrelsens ordförande Doktor Axel Bill, adr. Vilhelmina.

Lärarinna,

enkelt och undervisningsvan i småskolans kurser, erhåller plats för vårterminen på egendom i Skaraborgs län att läsa med 9 årig flicka samt undervisa i musik. Löneanspråk, frisk- o. kompetensbetyg sändas till »Våren 1919». Iduns exp. f. v. b.

PLATSSÖKANDE

FLICKA med ett års vana i sjukvård önskar plats till någon sjuk dam eller herre, är även villig att hjälpa till med husliga göromål. Svar till »M. O.», Iduns Exp.

ENKEL O. ANSPRÅKSLÖS FLICKA från gott hem önskar komma till prästgård på landet, (inom Göteborgs stift) att mot fritt vivre deltaga i husliga sysslor. Är van vid ett enkelt hems skötande. Önskar få bli ansett som familjemedlem. Tacks. för sv. till »A. Vintern 1919», Tanum.

KVINNLIG TRÄDGÅRDSMASTARE söker plats till våren. Goda rekommendationer och flerårig praktik. Sv. till »E. T.», Iduns exp. f. v. b.

18-ÅRIG, realsk.-bild. flicka fr. gott hem önskar plats att mot fritt vivre (helst någon lön) hjälpa till med varjehanda. Är barnkär o. villig att biträda med skrivgöromål o. d. Tacks. för svar till »Gladlynt o. intresserad», Idun f. v. b.

UNG ELEMENTARBILDAD FLICKA som genomgått Ostmanska hushållsskolan, tagit lektioner i handarbete i S: ta Birgittaskolan, önskar plats som hjälp och sällskap i familj där jungfru finnes. Ej rädd för arbete! Svar t. »Käck dalkulla», Iduns exp. f. v. b.

HANDARBETSLÄRARINNA önskar plats vid textilföretag eller i familj. Svar till »S.», Box 6, Mölbertorp.

ENKEL, BILDAD FLICKA om 22 år önskar som familjemedlem biträda i bättre hem på landet eller brukssamhälle, helst där jungfru finnes, eller förestå ankomans hem där ävenledes tjänare finnes. Van vid barn, husliga göromål, något sömnad o. handarbete. Svar märkt »Huslig o. härdig», Iduns exp. Stockholm.

18-ÅRIG FLICKA, som genomgått 8-klassig flickskola, önskar snarast möjligt plats i hem att deltaga i skrivgöromål, läsa med barn o. d. Tacksam för svar till »Helst på landet 1919», Iduns exp. f. v. b.

FLICKA, AV GOD FAMILJ önskar plats som barnsköterska. Helst i Stockholm eller dess närhet. Svar till »Gott humör», Floby p. r.

FÖRLOVAD FLICKA önskar den 15 febr. komma till herrgård och lära matlagning samt allt som hör till ett hem. Svar till »Villig betala», Tidningskontoret, Smedjebacken.

UNG FLICKA, elementarbildad som genomgått hushållskurs, önskar mot fritt vivre komma till herrgård eller större lantgård såsom hjälp och sällskap. Svar till »Glad och hurtig», S. Gumaelii Annonsbyrå, Malmö.

ELEMENTARBILDAD FLICKA, 19 år, önskar plats i familj som husmoders verkliga hjälp. Van vid i hemmet förekommande göromål. Villig att läsa med barn. Svar torde sändas till »Något musikalisk», S. Gumaelii Annonsbyrå, Malmö.

GUVERNANT, Musikalisk, elementarbildad flicka söker anställning som guvernant. Har förut innehaft dylik plats samt varit korrespondent å större kontor. (Är villig deltaga i inre lättare görom.) Sv. t. »Musikvän», Svenska Telegrambyrå, Malmö.

BILDAD, musikalisk 20 års flicka, söker anställning som sällskapsdam på herrgård, gods eller större gård. Kan ev. vara behjälplig vid inre lättare göromål. Har även genomgått sjukvårdskurser. Sv. t. »Gladlynt», Svenska Telegrambyrå, Malmö.

UNG FLICKA från gott lantbrukarehem söker plats att gå frun tillhanda i början av april, kunnig i sömnad och handarbeten. Svar till »Familjemedlem», Sv. Telegramb. Annonsavd., Helsingborg.

UNG FLICKA (telegrafist) önskar under semestermånaden 21 febr.—21 mars komma i trevligt hem eller hushållsskola för att lära matlagning. Svar med prisuppgift till »Nytta och nöje» under adress S. Gumaelii Annonsbyrå, Stockholm f. v. b.

BÄTTRE LANTBRUKAREDOTTER önskar plats, helst i Norrk. som hjälp o. sällskap. Genomgått hushållssk. o. slöjdssem. samt även innehaft plats. Kun. i kläd- o. linnesömnad samt för övrigt i allt som förekommer i ett hem. Event. där husmoder saknas. Tacksam för svar till »Östgötska 28 P.», Sv. Dagbl. huvudk.

Kvinnlig arbetskraft

inom såväl hemmens som andra kvinnliga arbetsområden kan Ni erhålla genom att sätta in en annons i IDUN, specialorganet för kvinnliga platsannonser av alla slag.

Insänd Eder annons till Iduns Annonskontor, Sthlm, och ni erhåller omgående prisuppgift.

»Den bäst kvalificerade tidningen är den i hvilken annonsen blir läst af det största antalet köpstarka personer, som äro eller böra vara konsumenter af den annonserade artikeln.»

Itt så kvalificerad annonsorgan är **IDUN.**

SYDSVENSKA KREDIT AKTIEBOLAGET,

Drottninggatan 4,

utfärdar resekreditiv, betalbara på de flesta europeiska och utomeuropeiska bankplatser, ombesörjer telegrafremissor till in- och utlandet.

Fondavdelning. Notariatavdelning. Kassafack.

BENNO BECKEMANS
FOTOGRAFISKA MAGASIN
15 DROTTNINGGATAN 15
STOCKHOLM.
FRAMKALLAR-KOPIERAR-FÖRSTORAR

UNG FLICKA av god familj önskar mot fritt vivre komma i bättre familj där jungfru finnes, för att lära matlagning och ett hems skötande. Ej rädd för arbete. Tacksam för svar till »Första Mars 1919», Iduns exp. f. v. b.

20-ÅRIG FÖRL. FLICKA önskar komma i bättre familj att under duql. husm. ledning lära matl. och ett ordn. hems skötsel, där jungfru. fin. Önsk. bet. något för sig. Svar till »1 April 1919», Iduns exp.

BÄTTRE NORRLANDSFLICKA önskar komma i gott och bildat hem. Där tillfälle gives att deltaga i allt som hör till ett hems skötsel. Är villig om så erfordras betala något. Svar till »Nytta, nöje», Iduns exp. f. v. b.

UNG FLICKA önskar plats mot fritt vivre i prästgård eller lantegendom. Svar till »Familjemedlem», p. r. Wara.

UNG FLICKA, som tänkt bli skolkökslärarinna, önskar lära hushåll. Helst på landet. Svar till »Familjemedlem», Iduns exp. f. v. b.

Ung Väv- och Handarbetslärarinna önskar plats i skola el. hem. Innehar tjänstgöringsbet. Deltar gärna i lättare hushållssysslor. Barnkär. Svar märkt »Enkel och pliktrogen», Iduns exp. f. v. b.

INACKORDERINGAR

HELÅRSINACKORDERING för äldre frunt. av god fam. önskas från april el. förr i enkelt, gott o. vänl. hem. på landet, ej alltför långt fr. Sthlm. Möbl. linne m. m. finnas. Sv. m. prisuppg. t. »Soligt rum», p. r. Stockholm 5.

BILDAD, TREVVLIG DAM, kunnig i orgelspeeln., helst kristlig, får bo billigt (möjl. gratis) en el. två mån. hos ung lär. på landet, mot att underv. denna något i speeln. Skolan i natursk. trakt, 2 km. från stat., vid landsväg, stor bygd, vacker bost. med el. lj. Svar snart till »Nytta o. nöje», Iduns exp. f. v. b.

KONFIRMATIONSUNDERVISNING önskas för yngling efter vårterminens slut i prästgård vid västkusten. Svar till »D. H.», Nordiska Annonsbyrå, Göteborg.

Två å tre barn i ålder 5—15 år, som behöva vistas på landet, kunna erhålla god inackordering och vård i skänsk prästgård nu eller framdeles. Svar till »Närade kost — moderlig tillsyn», Iduns exp. f. v. b.

Trolovad, självförsörjande flicka

med flera års studier (27 år) och som väntar att bli mor fragar, om det möjligen skulle finnas något hem, som ville mottaga henne under väntetiden. Har lust och är van vid husliga sysslor men önskar att under tiden få tillfälle att ytterligare praktisera en husmors arbete. Främst matlagning. (Tiden febr.—maj.) Ref. om så önskas. Ev. svar torde snarast sändas under adress »Tacksam», Iduns exp. f. v. b.

Inackordering på landet

i gott hem önskar bildad dam. Svar till »Hem», Iduns exp.

I prästgård

där konfirmander mottagas önskas inackordering under den kommande sommaren för femtonårig flicka. Hållt i Dalarna eller Blekinge. Svar till »Konfirmand», Tidningskontoret Storgatan, Örebro.

I prästfamilj

eller annan familj med fast allvarlig ledning önskas inackordering för 12-årig föräldralös flicka. Undervisning i tyska o. andra skolämnen önskvärd. Svar till »Lärare», Snällpostens kontor, Lund.

Förlovad flicka

önskar under mars och halva april vistas i bildat hem för att under sakkunnig ledning lära såväl finare som enklare matlagning jämte allt, som för övrigt hör till hushållet och ett välordnat hems skötande. Helst där flera elever samtidigt undervisas. Svar med prisuppgift snarast möjligt till »Småskollärarinna 23», Annonsbyrå Krantz, Göteborg.

Professor PATRIK HAGLUNDS
Gymnastisk-Ortopedisk-Kirurgiska Privatklinik.
R. T. 7025, Sireg. 62, Stockholm. S. T. 6301.
För behandling af stödie- och rörelseorganens skador, sjukdomar, defo rmiteter och funktionsrubningar.

D:r A. KARSTEN
Medicinskt Elektricitets-,
Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsgatan 60, STOCKHOLM
Behandling av
reumatiska åkommor

Doktor J. Arvedsons kurs
i Sjukgymnastik, Massage
och Pedagogisk Gymnastik,
medför enligt kungl. maj:ts medgi-
vande samma komp. o. rättigheter
som en kurs vid Gymn. Central-
Instituttet.
Kursen 2-årig börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran gen. D:r J.
Arvedson, adr. Odeng. 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen
avlägges efter 2-årig kurs av kvinnliga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar 1 sept.
Prosp. Major J. G. Thulin, LUND.

Vid
GÖTEBORGS
GYMNASTISKA INSTITUT
Grundat 1911.
börjar ny kurs i
MASSAGE o. SJUKGYMNASTIK
i medio av januari
I olikhet mot föregående år
kommer kursens andra termin,
som eljest brukat följa under
hösten, att taga sin början ome-
delbart efter vårterminens slut,
varigenom kursen i sin helhet kan
göras fullständigare och avslutas
under medio av juli månad.
Begränsat antal kursdeltagare,
gedigen och fullständig utbildn.
Framstående lärarekrafter.
Begär illustrerat prospekt.

Stockholms Nya Gymnastik-Institut
S:t Eriksgratan 32. 1-årig kurs. Be-
går prospekt!

Gerda von Sydows
SÅNG- OCH MUSIKINSTITUT
1 David bagares gata 1
A. T. 28511. -:- R. T. 9433.

Ungdomlig charme
mjuk och smidig ansiktshud, röda
händer vita efter användandet av
Majorskan Edmans
Crema Ideal
Pris per burk 3:50.
Parti: Parfymeri Barlach,
Stockholm C.

Kvinnliga
platssökande
och
lediga platser
såväl inom hemmen som
öfverallt där kvinnlig ar-
betskraft kommer till an-
vändning kungöras fördelaktigast genom annons
i Idun, landets äldsta och
största kvinnotidning, som
läses i alla bildade svens-
ska hem från Ystad till
Haparanda. Annonser
mottagas af de flesta
annonsbyråer i riket eller
insändas direkt till
Iduns annonskontor,
Stockholm

D:r E. Dujardins

Kosmetiska Kliniker, Köpenhamn.

Spec. Paraffinbehandling av ansiktsfel (såsom vanprydnande form på näsa, mun, kinder, haka och byst) samt ärr, rynkor och andra missbildningar.

Träffas: Östergade 33, onsd. 1-3. Tel. Byen 1283 y.
Amagertorv 31, tisd. o. fred 4.30-6. Tel. Byen 51.

Attionde (8) praktiska hushållskursen å Lyckebo, Sjömarken

(Göteborg-Borås järnv.) börjar 15 febr. och pågår tre mån. Undervisning i matlagning, bakning, konservering, vävnad, linnesöm och handarbete m. m. Glat och trevligt hemliv. Frisk och hälsosam trakt. Pris 150 kr. pr mån. Förfrågningar ställas till **Lyckebo, Sjömarken.**

Birgitta-Skolan

Stockholm.

Utbildningskurser i klädsömnad, linnesömnad, barnkläder, konstbroderi, konstväfnad och gobelin.
Ny termin börjar i Stockholm 15:de Januari och samtidigt i filialerna Göteborg och Köpenhamn.
Anmälningar mottagas skriftligen till samtliga kurser under adress 17 Beridarebangatan.

Elisabeth M. Glantzberg.

Riks 108 63. Allm. 41 48.

Fröbel-Seminarier i Örebro.

Kurser för utbildande av **Barntädgårds-** (Kindergartens) **le-**
darinnor och uppfostrarinnor i hem, barnhem, barnkrubbor etc.
Vårterminen börjar 1:sta Febr. Prospekt och upplysningar mot
porto. **Maria Kjellmark**, föreståndarinna.
Örebro, Oskarsparken 7. Riks 19 20.

Önnestads Kvinnliga Folkhögskola med avdelningar.

Sommarkurserna börja 23 april. — **Allmänbildande** mångsidig teoretisk och praktisk undervisning. **Friplatser — Statsstipendier.** Ungdom ur skilda samhällsklasser, som önskar utbildning för hem eller försörjning anmodas

rekvirera skolornas nya illustrerade prospekt.

Sändes mot 25 öres porto. Anmälningar och förfrågningar genom

Rektor Yngve Melander, Önnestad. (Krist. län).

Vid Skogsbo Hushållsskola, Leksand

finnas ett par platser lediga till instundande vårtermin. Undervisning meddelas i finare och enklare matlagning, även vegetarisk, handarbete, födoämneslära, bokhålleri och främmande språk.

Närmare upplysningar och referenser lämnas.

GERTRUD WALIN, Leksand. **SIGNE PHILIP,**

Torshälls kvinnl. trädgårdsskola, Leksand

12:te kursen den 1 apr.—31 okt. 1919. Prosp. och ref. på begäran.
Lillie Landgren, Märta Philip.

Utmärkta organ

för
annonsering i landsorten:

Arvika: Arvika Tidning.

Avesta: Avesta Posten.

Borlänge: Borlänge Tidning.

Borås: Borås Tidning.

Eksjö: Eksjö-Tidningen.

Engelholm: Engelholms Tidning.

Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.

Falun: Falu-Kuriren.

Gefle: Gefle-Posten.

Halmstad: Hallandsposten.

Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.

Hälsingborg: Hälsingborgs Dagblad.

Härnösand: Härnösands-Posten.

Höganäs: Höganäs Tidning.

Jönköping: Smålands Allehanda.

Kalmar: Barometern.

Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.

Karlstad: Karlstads-Tidningen.

Katrineholm: Katrineholms-Kuriren.

Kristinehamn: Ansgarii-Posten.

Landskrona: Landskrona-Posten.

Linköping: Östgöten.

Ludvika: Ludvika Tidning.

Luleå: Norrbottens-Kuriren.

Malmö: Skånska Aftonbladet.

Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.

Mora: Mora Tidning.

Norrköping: Norrköpings Tidningar.

Nyköping: Södermanlands Nyheter.

Nässjö: Nässjö-Tidningen.

Oskarshamn: Oscarshamns-Posten.

Sköfde: Skaraborgs Läns Annonsblad.

Sundsvall: Sundsvalls-Posten.

Säter: Sätters Tidning.

Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.

Uddevalla: Bohusläningen.

Uppsala: Tidningen Upsata.

Umeå: Västerbottens-Kuriren.

Visby: Gottlänningen.

Västerås: Vestmanlands Läns Tidning.

Växiö: Smålands-Posten.

Ystad: Södra Skåne.

Örebro: Örebro Dagblad.

Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.

Östersund: Jämtlands-Posten.

Östhammar: Östhammars Tidning.

IDUNS KOKBOK

utgifven af Elisabeth Östman, afhandlar såväl matlagning i vanlig bemärkelse som bakning och konservering af kött, fisk, frukt, grönsaker och svamp, karamell- och konfektkokning, beredning af drycker och charkuterivaror, servering, borddukning och servettbrytning och

är

vår modernaste kokbok till utstyrel och innehåll. Alla bokens 1,071 recept äro praktiskt pröfvade vid Elisabeth Östmans Husmoderskurs och öferskådligt uppställda, med ingrediensernas vikt eller rymdmängd noggrant angifven. Äfven helt unga husmödrar och tjänarinnor med mindre erfarenhet och vana finna därigenom en säker handledning,

den

är rikt illustrerad, med 12 färgtrycksplanscher af köttstycken, fåglar, fiskar, svampar samt grönsaker jämte fyra styckningsplanscher och två sidor med fotografier af olika servettbrytningar. Det

bästa

beviset för bokens lämplighet som vår generations kokbok för det borgerliga svenska hemmet är, att det redan tryckts öfver 40,000 exemplar af

kokboken.

Den kostar, inbunden i vackert band, endast kr. 7:— och den finnes att tillgå hos närmaste bokhandel eller portofritt från Förlaget, Iduns expedition, Stockholm.

S:ta Birgittaskolan

Regeringsgatan 19-21, Stockholm

Allm. Tel. 5190. Riks tel. 141 08

Förnämsta läroanstalt för kvinnligt handarbete.

Undervisning i: Klädsöm, Fransk linnesöm, Barnkläder, Konstbroderi, Spetsöm, Knyppling, Monteringar o. Gobelinväfnad. Filet ancien m. m. Föreläsningar: Comtesse G., Fru Alma Welander-Philip, Fru Ellen Nordenstreng.

Anmälningar dagligen 10-5.
Prospekt på begäran.
Vårterminen börjar 15 januari.
6 frielever

EMMY KYLANDER.

Göteborgs Nya Husmodersskola

Södra Allégatan 2 A - Riks. 106 24

Husmoderskurs på 1 termin för unga bildade flickor börjar d. 1 febr. 1919
Prospekt och upplysningar på begäran. **Elvira Friberg, Hildegard Friberg.**

Olycksfall- och sjuk-
Skadestånds-
Automobil-
Motorcykel-
Glas- o. Vattenskade-
försäkring.

Försäkrings A.-B. NORNAN, Göteborg.

Underlivslidande

och dylikt undgås bäst genom bruk av livmodersspruta. Pris 15, 19, 23 kr., med båda rören 20, 25, 30 kr. Lämpligaste lösning är Noliberpulver 5 kr. pr ask. Livmodersspeglar 10 kr. Även andra sjukvårdsartiklar. Prislista mot 12 öre porto.

CARL G. SCHRÖDER,
Möllevångsgatan 53 b, Malmö.

Deutsche Frauen- schule.

Birger Jarlsgatan 35.

Tyska kurser för damer i tyska språket och konversation, tysk litteratur, deklamation, historia, konst- och musikhistoria. Dessutom aftonkurser. Vårterminens början den 20 jan. Anmälningar dagligen 1/21-1/22. **Amalie Brückner**, Brahegat. 6. Allm. Tel. 123 84. Riks 705 26.

I VARJE SVENSKT HEM
bör finnas en svensk,
solid, lättgående
och beprövad

Husquarna
Smasfin

Idun utgives denna vecka i A och B.